

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Erupții vulcanice în...
Lună și pe Venus

de Matei Alecsescu

*Intre posibil
și imposibil*

de Adrian Rogoz

(pag. 6-7)

Lucrări
care se
îvecinează
cu
fantasticul

de Ing. C. Nagy
și Ing. Marius Elefterescu
(pag. 3)

Un actor
și-a trăit
din nou
viata...

de Sică Alexandrescu
(pag. 5)

Cum să urmărim
emisiunile
la televiziune

de I. Zinoviev
(pag. 10)

ANUL XIX

9

(937)

1 martie 1963

12 PAGINI, 1 LEU

„Albă ca zăpada” la teatrul „Sovremennik” din Moscova. În rolul titular
Liudmila Krilova

In vizită la prieteni

de **MARIN FLOREA IONESCU**
Vicepreședinte al A.R.L.U.S.

În relațiile dintre A.R.L.U.S. și Asociația de prietenie sovieto-romină s-a încetățenit de câțiva ani practica întocmirii unor planuri de colaborare anuale ce se semnează — alternativ — la Moscova și București.

Anul acesta planul a fost semnat la Moscova, unde am fost invitați pentru acest scop de conducerea Asociației de prietenie sovieto-romină.

Semnarea planului a fost precedată de o amplă discuție la care au participat — alături de delegația noastră — vechii prieteni ai țării noastre, tovarășii din conducerea Asociației de prietenie sovieto-romină în frunte cu Evgheni Afanasenko, ministrul Învățământului al R.S.F.S.R., președintele Consiliului de conducere al A.P.S.R., V. Konolop, prim secretar al Comitetului regional agricol de partid Moscova, vicepreședinte al Consiliului de conducere al A.P.S.R., A. V. Grebnev și A. G. Tukanova, vicepreședinți ai Asociației de prietenie sovieto-romine precum și tovarășul E. V. Ivanov, vicepreședinte al Uniunii Asociațiilor sovietice de prietenie și relații culturale cu țările străine.

Spre satisfacția ambelor părți, discuțiile au evidențiat activitatea rodnică pe care o desfășoară cele două asociații prietene în țările lor, activitate ce contribuie la o mai bună cunoaștere reciprocă, la adâncirea prieteniei dintre popoarele noastre.

În puținele zile petrecute la Moscova și Leningrad am avut posibilitatea să cunoșc nemijlocit câteva aspecte ale activității neobosite pe care o depune Asociația de prietenie sovieto-romină în rândurile oamenilor sovietici. M-a impresionat bunăoară în mod deosebit faptul că numărul membrilor Asociației de prietenie sovieto-romină este în permanentă creștere, că materialele documentare, fotografiile și publicațiile românești sînt sollicitate într-o măsură mereu sporită, că expozițiile pe care A.R.L.U.S.-ul le pune la dispoziția Asociației de prietenie sovieto-romină se bucură de o deosebită apreciere din partea unor mase largi de oameni sovietici.

La Leningrad, tovarășa A. P. Boikova, secretară a comitetului orașencic al P.C.U.S., E. Lepsinskaja, președinta filialei din Leningrad a Uniunii Asociațiilor de prietenie și relații culturale cu țările străine și tovarășa A. Repina, secretara filialei din Leningrad a Asociației de prietenie sovieto-romină ne-au oferit posibilitatea unei întâlniri cu activiștii ai Asociației din întreprinderi și instituții leningrădene. Organizată în sala de festivități a filialei Asociației întâlnirea a evidențiat cât de bine este cunoscută țara noastră în departatul oraș de pe țărmurile Baltice, și cât de mare este dorința oamenilor sovietici de a ne cunoaște țara, pe oamenii muncii din țara noastră și realizările lor.

Am încercat sentimente de legitimă satisfacție atunci cînd unii participanți la această întâlnire ne-au vorbit entuziasmați de Caragiale, care a fost sărbătorit anul trecut prin numeroase manifestări, cînd cei care ne-au vizitat țara nu preocupau în a alege cele mai frumoase cuvinte pentru a-și exprima admirația atât pentru natura frumoasă a noastre patrii cît, mai ales, pentru ceea ce au realizat oamenii muncii din țara noastră sub conducerea Partidului Muncitoresc Român.

Reprezentanții membrilor Asociației de prietenie sovieto-romine din Leningrad ne-au vorbit despre numeroasele întâlniri pe care le-au avut cu turiștii români care au vizitat legendarul oraș, despre manifestările ce au avut loc cu prilejul celei de a 18-a aniversări a eliberării patriei noastre de sub jugul fascist și la a 15-a aniversare a proclamării Republicii, despre literatură și arta românească ale cărei frumuseți sînt mult apreciate de cercurile largi de prieteni ai țării noastre.

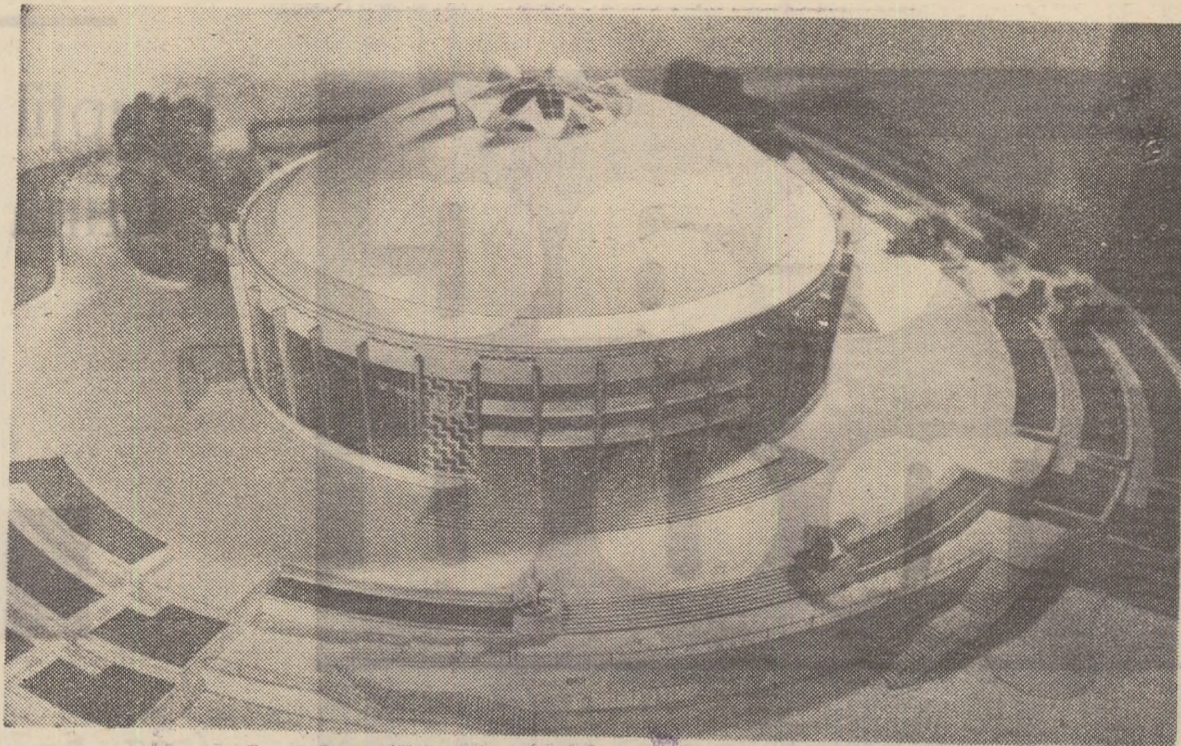
În mijlocul celor peste 200 de leningrădeni care au participat la întâlnirea amintită, ne-am convins — o dată mai mult — că trinitatea prietenie romino-sovietică se va dezvolta necontenit pentru că este în mîini de nădejde, pentru că izvorăște din conștiința popoarelor noastre, angajate în lupta pentru cea mai nobilă cauză a omenirii — pacea și fericirea pe care o generează comunismul.

Animați de acele sentimente și de convingerea că avem datorită să milităm pentru întărirea necontenită a prieteniei dintre popoarele noastre am procedat la semnarea planului de colaborare pe anul 1963 dintre A.R.L.U.S. și Asociația de prietenie sovieto-romină.

Cu grijă de buni gospodari, cele două Asociații au stabilit în comun activitatea ce o vor depune anul acesta pentru popularizarea în țara noastră a realizărilor obținute de poporul sovietic în ce privește traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XXII-lea al P.C.U.S. și pentru popularizarea în Uniunea Sovietică a succeselor poporului nostru în împlinirea hotărîrilor adoptate de al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Român. Astfel, în vederea schimbului de experiență în construcția comunistă și socialistă s-a hotărît ca anul acesta să se organizeze întâlniri romino-sovietice între fruntași și inovatori ai producției industriale, agricole, între reprezentanți ai științei și culturii românești și sovietice.

În cursul anului vor avea loc schimburi reciproce de grupe de turși pe profesioniști, ceea ce va contribui la îmbogățirea programului de activitate al turiștilor, se vor lărgi legăturile dintre diferiți specialiști, legăturile frățești dintre orașe, regiuni, întreprinderi și instituții cu profil similar din R.P.R. și U.R.S.S. Va continua și se va lărgi schimbul de materiale documentare, fotografii, discuri și beazi de magnetofon, cărți, publicații și alte materiale pe care cele două asociații le folosesc în activitatea lor.

Prin prevederile lui, planul semnat la Moscova oferă o bază solidă pentru a organiza în cursul anului 1963 o activitate fructuoasă de întărire a prieteniei dintre cele două popoare frățești. Aceasta a fost ideea care ne-a călăuzit la elaborarea planului, idee care s-a desprins din răspunsurile pe care le-am dat — alături de ei și tovarășul E. Afanasenko — la întrebările puse de corespondenții agențiilor TASS și Novosti, ai ziarelor centrale și ai Radiodifuziunii sovietice în cadrul conferinței de presă organizată după semnarea planului de colaborare pe anul 1963.

Macheta viitoarei clădiri a circului din Baku. Circul va avea o capacitate de 2.000 de locuri.

memento

enciclopedia
pentru
cei mici

Desen de Hariton

nina beilina
din nou
la bucurești

Recent, informează presa sovietică, în Editura Academiei de științe pedagogice a R.S.F.S.R. a apărut ultimul din cele zece volume ale unei originale și folositoare lucrări — Enciclopedia pentru copii.

Masiva lucrare, prima de acest fel editată în Uniunea Sovietică, este rodul a patru ani de muncă încordată a mii de autori: savanți, ziaristi, ingineri, agronomi, studenți etc. etc. Alcătuirea ei, dată fiind destinația, nu a fost de fel ușoară. Așa de pildă, articolele enciclopediei n-au fost aranjate în ordine alfabetică după cum se obișnuiește, ci pe capitole, fiecare volum fiind consacrat unei anumite teme. Astfel, primul volum cuprinde informații dintre cele mai variate referitoare la planeta noastră, Terra, al patrulea îi descrie fauna și flora, al șaptelea se ocupă de istoria omenirii...

Desigur, o asemenea sistematizare nu poate decât să satisfacă cititorii, mai ales cînd aceștia sînt mici. Căci scopul enciclopediei este, așa cum se arată în prefață, de a lărgi orizontul copiilor, de a le aprofunda cunoștințele. de a ajuta pe părinți și profesori în munca educativă ce o desfășoară. Și într-adevăr, lucrarea își atinge pe deplin scopul: prin conținutul și prin imaginile prezentate ea reușește să trezească curiozitatea nu numai a micilor cititori, ci și a celor vîrstnici, contribuie la educarea viitorului adolescent, la formarea unor tineri instruiți, cu un larg orizont de cultură. Așa că nu e greșită afirmația că Enciclopedia pentru copii poate fi considerată nu numai ca un mijloc plăcut de a-ți petrece timpul liber, dar și ca un serios instrument ajutător al programelor și manualelor școlare. O nouă ediție, ce urmează să apară, va cuprinde volume dedicate artei, lingvisticii, literaturii și agriculturii.

Nu putem încheia această scurtă informare fără a sublinia faptul, atrăgînd pe această cale și atenția edurilor noastre, că Enciclopedia sovietică pentru copii se bucură de un larg interes nu numai în Uniunea Sovietică, ci și în străinătate. Ea a fost tradusă în întregime în limbile cehă și slovacă. Primul volum urmează să apară în limba japoneză, iar al cincilea în greacă.

a. b.

m. z.

d. c.

trotuare
colorate

Ne-am obișnuit să călcăm pe asfaltul invariabil cenușiu după cum, pînă nu de mult, eram obișnuiți ca cenușul să fie culoarea dominantă a marilor orașe. Arhitectura ultimilor ani a căutat, însă, — și a izbutit — să învelescă aspectul tradițional al așezărilor urbane, dîndu-le mai multă lumină și culoare. Fără să urmărească un scop exclusiv estetic, colectivele de constructori au știut să îmbine frumosul cu utilul — grija pentru un aspect cît mai plăcut neexcluzînd preocuparea pentru trînicie și economicitate. Dar trotuarele continuă să rămîna mohorîte, „peticite” în urma reparațiilor inevitabile, într-un cuvînt — inestetice și prea puțin rezistente. Datele statistice dovedesc că, datorită diverselor lucrări edilitare, învelișul de asfalt al trotuarelor și străzilor durează în medie trei-cinci ani. În afară de acest inconvenient, în zilele de vară asfaltul se incinge și se înmoaie, întretînînd zăpușeala.

Curînd după turneul concertistic al dirijorului sovietic Boris Haikin, artist al poporului al R.S.F.S.R., iubitorii de muzică din țara noastră au salutat revederea unui alt îndrăgît oaspete sovietic: tînăra violonistă Nina Beilina. Publicul nostru a făcut cunoștință cu Beilina cu prilejul celui de al doilea Concurs și Festival internațional „George Enescu” (1961), cînd talentata violonistă a cucerit primul loc la concursul de vioară. În răstimpul scurs de la acest Festival, Nina Beilina a dobîndit și un al doilea titlu — acela de laureată a Concursului internațional „Ceaikovski”.

Am rugat-o pe Nina Beilina să comunique cititorilor revistei noastre câteva impresii despre actualul ei turneu. Tînăra violonistă a răspuns cu amabilitate la rugămintea noastră:

„Sînt fericită să concertez din nou la București, unde totul îmi este atît de drag. Bucureștiul este doar orașul unde mi-am început drumul artistic.

Aștept cu emoție aprecierile unui public cu o atît de înaltă competență ca publicul românesc. După un turneu prin cîteva orașe din R.P.R. voi trăi din nou clipe de emoție în bătrînul Ateneu, la recital.

Un cald salut iubitorilor de muzică bucureșteni!”

Ocupîndu-se de această problemă, colectivul laboratorului de drumuri de pe lîngă Academia de gospodărie comunală din U.R.S.S. a experimentat o nouă metodă de pavare, și anume cu plăci colorate din beton. Folosite la Moscova, pe bulevardul Kutuzov, ele au produs un efect dintre cele mai plăcute, subliniînd frumusețea sobră a întregului ansamblu arhitectonic. În același timp, plăcile din beton sînt mai practice, mai rezistente la uzură și mai estetice. Ele pot dura pînă la patruzeci de ani, cîci nu trebuie sparate, ca asfaltul, ci doar ridicate, cînd e nevoie, și apoi așezate la loc. Și încă un avantaj: li se poate da orice formă și orice culoare. Trotuarele albastre, galbene, verzi, armonizîndu-se cu coloritul peisajului urbanistic, vor constitui un element decorativ și în același timp o soluție practică pentru orice reamenajări.

Într-o serie de orașe sovietice există deja trotuare asamblate din plăci colorate. În curînd ele vor apare în număr mare în cartiere întregi din Moscova. În noul Arbat, în incinta Palatului pionerilor de pe Colinele Lenin, în cvartalele de locuințe din Cerio-mușki și din sud-vestul capitalei sovietice străzile își vor lepăda haina cenușie, integrîndu-se în respectivul ansamblu coloristic.

■ Laminarele „200” și „300”, fabricate în S.U.A. și montate acum cișiva ani în Cuba n-au corespuns așteptărilor, nivelul de mecanizare a proceselor de producție fiind nesatisfăcător. Guvernul cuban a adresat guvernului sovietic rugămintea de a reconstrui agregatele. Lucrările de reconstrucție au fost încredințate colectivului uzinei „Elektrostal”, care a și executat și trimis o parte din comandă.

■ Izotopii găsesc o largă aplicare în întreprinderile din R.S.S. Letonă. Constructorii și fizicienii letoni au creat o serie de aparate radioactive pentru reglarea temperaturii în cuptoarele termice, pentru număratoarea produselor pe liniile automate etc. Noile aparate au intrat în producția de serie.

■ Uzina de automobile de mic litraj din Moscova produce în medie 270 de automobile pe zi. Automobilele „Moskvici” sînt exportate în 36 de țări.

■ La Kirov continuă construcția unei puternice centrale termoelectrice care va funcționa pe baza combustibilului lo-

cal — turba. Recent a intrat în funcțiune primul generator al termocentralei, furnizînd curent electric sistemului energetic din Kirov.

■ Anul acesta — al cincilea an al septenaliului — va intra în funcțiune prima tranșă a centralei atomoelectrice din regiunea Voronej.

■ Un număr de 90 de întreprinderi industriale din R.S.S. Gruzină exportă produse industriale în 54 de țări. Alături de tradiționalele mărfuri gruzine — fructe, tutun, vin — Gruzia sovietică exportă din ce în ce mai multe mașini-unelte de așchiere a metalelor, motoare electrice, locomotive electrice pentru mine, laminate, minereu de mangan ș.a.

■ Folosirea gazelor naturale deschide un nou capitol în industria metalurgică. De pe acum, în uzinele sovietice funcționează pe bază de gaze 70 de furnale și 170 de cuptoare Martin. Datorită „flăcării albastre”, metalurgiștii sovietici vor obține în anul septenaliului o cantitate suplimentară de 10.000.000 tone de metal.

■ Transmiterea prin telegraf a fotografiilor, desenelor sau schițelor tehnice în U.R.S.S. o extindere tot mai mare. În momentul de față există fototelegrafe în 215 orașe; în cursul acestui an numărul lor va crește simțitor. În același timp va fi introdusă fototelegrafia în culori. Noul mijloc de comunicație este comod și ieftin.

■ În cursul lunii ianuarie a.c. locuitorii Moscovei au primit 3600 de locuințe noi prevăzute cu tot confortul, însumînd peste 106.000 metri pătrați de spațiu locativ.

■ A intrat în funcțiune linia ferată Omsk-Barnaul, utilată cu dispozitive automate și semiautomate. Noua linie are o lungime de peste 800 de kilometri.

■ Cele peste 5.000 de centrale electrice care funcționează astăzi în R.S.S. Kazahă produc anual de peste 5 ori mai multă energie electrică decît toate centralele din Rusia pre-revoluționară,

■ Canalul Irtiș-Karaganda, care va avea o lungime de aproximativ 500 km, va iriga 60.000 ha de pămînt arid, de pe care vor fi recoltate 650.000 de tone de cartofi și legume și peste 100.000 de tone de fructe. Construcția canalului a început anul trecut.

■ Institutul de proiectare a întreprinderilor comerciale și de alimentație publică din Moscova a elaborat planul unui uriaș centru comercial care urmează să fie construit în cartierul Izmailovo din Moscova. Noul magazin universal va deservi zilnic 350.000 de cumpărători, punîndu-le la dispoziție cele mai felurite produse. El va cuprinde de asemenea ateliere de croitorie, frizerii, curățătorii chimice.

■ Un colectiv de arhitecți a elaborat planul de reconstrucție a Ialtel. Planul prevede crearea a trei zone distincte: zona sanatoriilor, a caselor de odihnă și a clădirilor de locuit.

■ Lungimea liniilor ferate electrificate din U.R.S.S. a crescut de la 6.000 km în 1959 la 16.000 km în 1962. Numai linia ferată Moscova-Irkutsk depășește lungimea tuturor liniilor electrificate din S.U.A.

SPECIALIȘTII
OCCIDENTALI
SÎNT ULUIȚI

Lucrări care se învecinează cu fantasticul

Construirea comunismului în U.R.S.S. impune utilizarea rațională a tuturor resurselor naturale ale țării, inclusiv a resurselor energetice de care Uniunea Sovietică dispune din belșug. Solul Uniunii Sovietice conține imense zăcăminte de cărbuni, petrol, gaze, minereuri radioactive etc. (U.R.S.S. deține, de pildă, mai bine de jumătate din totalul rezervelor mondiale de cărbuni). La toate aceste importante resurse mai trebuie adăugată, însă, uriașa forță energetică pe care o reprezintă potențialul hidroelectric al celor 108.000 de fluvii și riuri care străzesc imensul teritoriu al țării.

Creșterea gradului de utilizare a acestor resurse și transformarea energiei apelor încă neamenajate în milioane de kilowatt-ore de energie electrică înseamnă noi forțe pentru economia națională a țării, înseamnă accelerarea creșterii bunăstării poporului, o contribuție importantă în opera de construire a comunismului.

Pentru folosirea cât mai economică a combustibilului consumat în centralele termoenergetice, energicienii sovietici au urmat linia creșterii continue a puterii unitare a agregatelor și a puterii instalate în centrale. În acest domeniu au fost realizate mari progrese. Astfel, față de anul 1924 cînd la Leninigrad a fost construită prima turbină de 2.000 kW, s-a ajuns ca astăzi să fie date în exploatare grupuri de 300.000 kW, în construcție se află grupuri de 500.000—600.000 kW iar în faza de proiectare grupuri de 800.000—1.000.000 kW.

Concomitent cu creșterea puterii unitare a grupurilor a crescut și puterea instalată în centrale. Centralele date în exploatare între 1931—1940 nu dispuneau decît de puteri cuprinse între 150.000—200.000 kW. În 1960, însă, au început să fie date în folosință centrale cu puteri de 600.000—1.800.000 kW.

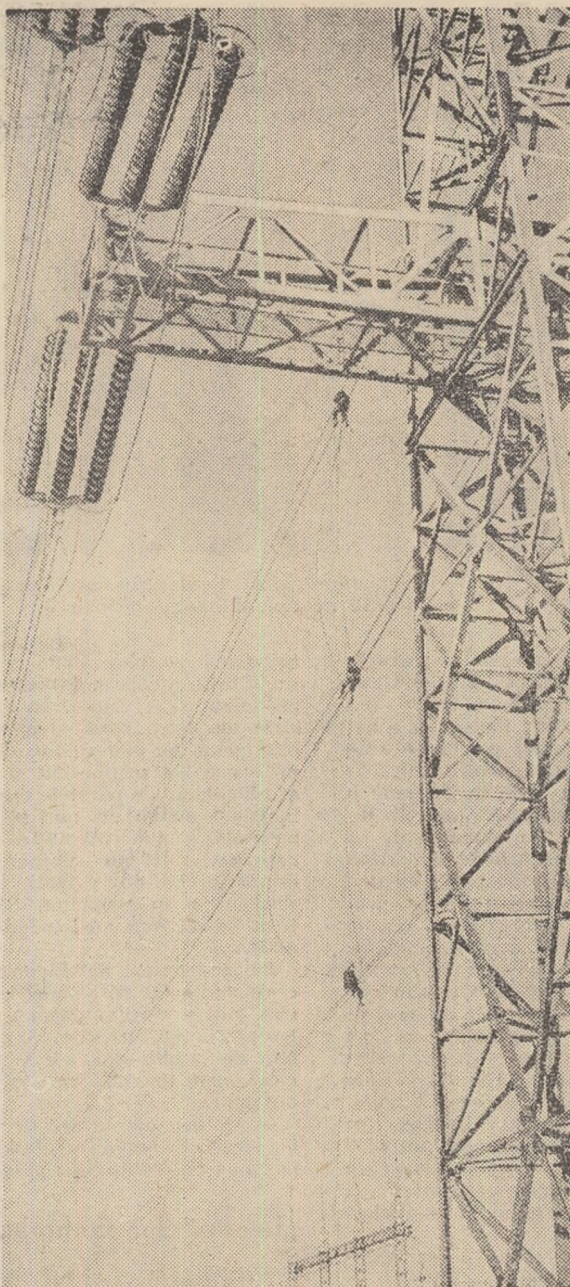
O dată cu dezvoltarea centralelor termoelectrice, Uniunea Sovietică acordă o atenție tot mai mare utilizării complexe a bogatelor resurse hidroenergetice de care dispune. Hidroenergienii sovietici au îmbilnziț multe fluvii și riuri din Europa sau Asia, au construit puternice baraje în cele mai variate condițiuni geologice și climaterice, au legat Volga cu Donul, Moscova cu Volga, au terminat cascada de hidrocentrale de pe Nipru. Dar aceasta nu e totul. Acum ei proiectează să întorcă cursul rîurilor din ținuturile nordice spre a le îndrepta apele către regiunile secetoase din sud. Se vorbește mult de modificarea cursurilor a două mari riuri nordice, anume Vicegda și Peciora, ale căror ape urmează a fi dirijate spre stepele din sud de unde, prin albia fluviului Volga, să ajungă la Marea Caspică. Așa dar, ceea ce înainte mai părea un vis începe să devină realitate; detașamentele de geologi, hidrologi și topografi sînt gata să înceapă lucrările pe uriașul șantier de construcție al căii de apă Peciora—Marea Caspică.

Îndrăznețul proiect presupune lucrări uriașe. Vor trebui mutați din loc adevărați munți de pămînt (numai bararea fluviului Peciora va necesita un dig de pămînt cu o lungime de 12 km și o înălțime egală cu aceea a unei clădiri, să zicem de 29 de etaje). Vor fi, de asemenea, dislocați aproximativ 800 de milioane de metri cubi de pămînt, adică o cantitate de 10 ori mai mare decît aceea dislocată cu prilejul lucrărilor de terasament efectuate în timpul construirii Canalului de Suez.

Cele 41 de miliarde de metri cubi de apă ce se vor vărsa anual în bazinul Kama—Volga și care echivalează cu un afluent artificial cu mult superior unui fluviu de mărimea Donului vor produce suplimentar importante cantități de energie electrică. S-a calculat, de pildă, că debitul Peciorii și Viceg-

dei va produce anual 11 miliarde de kWh numai în turbinele hidrocentralelor existente pe Volga, hidrocentrala Lenin sau Congresul al XXII-lea al P.C.U.S., fără a mai fi nevoie de cheltuieli suplimentare.

Realizarea proiectului va constitui un considera-

Pe linia de înaltă tensiune Moscova-Volgograd

bil aport la traducerea în viață a Programului P.C.U.S. care prevede ca, pînă în 1980, producția de energie electrică a țării să atingă 3.000 de miliarde kWh pe an. Acestea nu sînt însă singurele avantaje. Schimbarea cursurilor rîurilor Peciora și Vicegda va permite crearea unei căi navigabile direc-

te, de circa 1.000 de kilometri, între Oceanul nordic și Marea Caspică. Excelenta huiă și bogățiile forestiere din regiunile de miazănoapte ale Uniunii Sovietice vor putea fi astfel transportate mai ieftin spre regiunile industriale din sud și din Urali. De asemenea, noua cale navigabilă va crea condiții extrem de favorabile și pentru dezvoltarea respectivei regiuni, datorită faptului că ținuturile secetoase din sud vor primi apa atât de necesară irigației, ceea ce va înlesni transformarea lor în pămînturi deosebit de fertile. În același timp, în nord vor fi construite noi centre industriale, porturi moderne, mari centrale hidroelectrice, astfel încît și această porțiune a țării va intra în faza unei transformări decisive.

Îndrăznețele planuri ale hidroenergienilor sovietici, am putea spune unice în lume, se vor traduce, deci, în fapte, nu numai prin schimbări de ordin geografic, ci și prin schimbări de natură economică. Realizarea lor a devenit posibilă datorită înaltului nivel atins de știința și tehnica sovietică care vor demonstra, o dată mai mult, că numai societatea socialistă poate concepe și realiza asemenea grandioase proiecte. Garanția îndeplinirii sarcinilor propuse o constituie lucrările similare deja existente, lucrări care, prin amploarea lor, prin înalțul lor nivel de tehnicitate au umiț străinătatea. Iată ce a relatat, de pildă, în „Electrical Journal” un grup de specialiști americani care, nu de mult, a efectuat o călătorie de studii în Uniunea Sovietică: „Delegația noastră a avut ocazia să viziteze centrala hidroelectrică de la Kuibișev la numai cîteva zile după darea ei în exploatare; ceea ce am văzut ne-a impresionat adînc. Prin această construcție s-a creat pe Volga un lac de acumulare de 500 de km. lungime și 40 km lățime!”. Iar despre construcția marilor turbogeneratoare, specialiștii occidentali au declarat că inginerii din țările respective nu le-ar putea realiza și că „opera inginerilor din Rusia merită tot respectul”. Și iată ce a scris și revista „Coke and Gas”, într-un articol despre industria sovietică de combustibili: „În concluzie, se poate afirma că trăsătura cea mai caracteristică a economiei sovietice de combustibili este oferită de rata ei enormă de creștere”. Astfel de recunoașteri ale uriașelor progrese făcute de știința și tehnica sovietică pot fi înfîlțite și în numeroase alte ziare și reviste din țările capitaliste.

Trebuie să arătăm că proiectele la care ne-am referit nu sînt decît o primă etapă dintr-un plan de mare amploare care are în vedere, printre altele, dirijarea spre sud a apelor Dvinei de nord — către stepele Ucrainei; și din regiunea Donului — și a marilor fluvii siberiene Obi și Ienisei, care vor fi în așa fel amenajate încît o parte din apele lor să folosească la fertilizarea deșerturilor din Asia Centrală și Kazahstan, unde vor fi create întinse sisteme de irigare etc. etc.

Înfăptuirea acestor proiecte va da posibilitatea obținerii unor producții superioare de alimente, suficiente să satisfacă necesitățile unei populații de circa 200 de milioane de oameni. În același timp, modificările aduse solului vor produce schimbări favorabile în condițiile climatice din regiunile respective.

Întoarcerea cursurilor de apă din nord și utilizarea lor pentru creșterea bunăstării poporului constituie un pas important în opera de construire a comunismului în U.R.S.S.

Ing. C. Nagy
Ing. Marius Elefterescu

Contabilul-șef al morții (III)

(urmăre din numărul trecut)

Nu și-a primit-o nici Hauptsturmführerul SS. Hoven, medic-șef adjunct al tuturor lagărelor de concentrare hitleriste. Biografia lui este nu numai interesantă, ci și semnificativă pentru numeroșii eichmani care au proliferat la umbra crucii cu cirlițe. Născut în 1903, în familia unui funcționar de poștă, Hoven nu este în stare să-și termine gimnaziul și fugă în Suedia unde lucrează pe moșia unui latifundiar, apoi în Statele Unite unde ajunge vătaf la o fermă. Remarcat de o bătrână bogată devine întreținutul ei și capătă și un angajament la Hollywood, cu 500 de dolari pe săptămână. În 1925, se întoarce în Germania, unde începe să lucreze ca funcționar de birou într-un sanatoriu particular al cărui proprietar este fratele său, de profesie medic. În 1930, pleacă la Paris cu un baron, pe nume von Mayer, având bizară slujbă de „cronicar monden” al acestuia. După instalarea lui Hitler la putere, se înscrie în partidul nazist și își dă bacalaureatul la vârsta de 32 de ani. După moartea fratelui său, se decide să-l moștenească în calitate de proprietar al sanatoriului și în acest scop studiază medicina. Grație proptelilor hitleriste își trece examenele fără să se prezinte măcar o dată la ele. O dată cu izbucnirea războiului abandonează sanatoriul pentru treabă mult mai rentabilă de medic SS al lagărelor și e repede avansat. Ca adjunct al medicului-șef al tuturor lagărelor patronează și efectuează personal mii de experiențe barbare asupra cobailor umani pe care-i are la dispoziție. La procesul care i se intenționează după sfârșitul războiului expertul declară că „ținând seama de cunoștințele și practicile sale este indoielnic că Hoven merită titlul de medic”. Probabil că de aceea scapă cu o sentință blindă, ca și cum acolo ar fi fost judecat un medic nepriceput și nu un asasin de înaltă calificare.

Și Sturmbahnführerul SS Fassbender are o biografie instructivă. Fiu adoptiv al unui mare fabricant de bomboane și ciocolată, el se caracterizează încă din adolescență printr-o puternică înclinație spre trândăvie, beție și sadism. Se căsătorește cu contesa Stohlberg, care e nevoită să se interneze în spital după una din bătăile crunte pe care i le trage. Intrat în rândurile hitleristilor, devine șeful cavaleriștilor SS. Împreună cu prietenul său intim, Gruppenführerul Fegelian, terorizează Varșovia în anii ocupației. Una din cele mai mirșave isprăvi ale sale este arestarea, torturarea și împușcarea ofițerului polonez Mirowski. Motivul? Îi plăcuse soția acestuia, Slava și deoarece, după propria lui declarație „un ofițer SS nu se poate împăca cu adulterul” a ales soluția mai convenabilă a lichidării fizice a „rivalului” său. Dar Fassbender nu este numai un „sentimental”. Problemele materiale îl preocupă și ele și de aceea „cumpără” cu 50.000 de mărci o firmă poloneză de blănuri care valora 40 de milioane. S-ar putea ca la ora aceasta Fassbender să emită pretenții la despăgubiri pentru paguba suferită de pe urma naționalizării întreprinderilor comerciale în Polonia populară.

În sprijinul revendicării sale el ar putea aduce argumentul că printre SS-iștii astăzi pensionari ai Republicii Federale Germane se numără și soțul celebrei Ilse Koch, bestia cu chip de femeie de la Buchenwald care își făcea abajure din piele de om. Deși ca „prinț consort” Koch este mai puțin faimos decât Ilse, are și el la activul său nenumărate crime. Funcționar comercial timp de peste două decenii Koch comite escrocherii atât de mari și de fălișe încât ultima condamnare o suferă în 1935. la Darmstadt, deși încă cu trei ani în urmă devenise hitlerist și membru al batalionelor SS. Cazierul său judiciar nu îl împiedică să devină Standartenführer și comandant al lagărelor de concentrare Columbia-Haus și Esterweig. În 1937 se căsătorește cu Ilse și este numit comandant al Buchenwaldului, unde instaurază cea mai sălbatică teroare. După război nu ezită să invoce condamnarea sa pentru escrocherie drept o dovadă că a fost... o victimă a nazismului.

Pentru un asasinat... zece minute de închisoare

De altfel există cineva care și-a luat osteneala să facă un calcul mai general

al crimei și pedepsei: jurista vest-germană Barbara Ust-Dahmann a adunat anii de închisoare la care au fost condamnați diversi criminali de război în Germania occidentală și i-a raportat la capetele de acuzare sub care au fost aduși în fața tribunalelor. Rezultatul: *fiecare omucidere a fost sancționată cu zece minute de închisoare.*

Una din explicațiile acestei situații trebuie căutată în faptul că foarte mulți dintre magistrații actualmente în funcțiune în R.F.G. au fost magistrați în funcțiune și pe timpul lui Hitler. Chiar guvernul de la Bonn a fost nevoit să recunoască acest lucru, justificându-l cu subredul pretext al „principiului inamovibilității”. În mod oficial s-a admis că un număr de două sute de judecători naștiți continuă și astăzi să „împartă dreptatea” în Germania occidentală. Repartiția lor în diversele land-uri ar fi următoarea: unsprezece în Hesse, doisprezece în Bavaria, douăzecișipatru în Westphalia, douăzecișicinci la Hamburg, cincizeci în Hollstein ș.a.m.d.

„Fiecăruia ce i se cuvine” — inscripția de sinistră amintire care ligura deasupra porților multor lagăre de exterminare hitleriste

Cifre mai puțin oficiale dar mai exacte arată, însă, că numărul magistraților naștiți este de cel puțin o mie.

Anul trecut guvernul Adenauer a dat publicității o declarație prin care arată că „speră că ei (magistrații hitleristi — n.n.), vor semna până la 30 iunie o cerere de pensionare anticipată”. În legătură cu aceasta, Parlamentul de la Bonn a votat o lege prin care corifeii justiției naziste capătă condiții extrem de favorabile de pensionare. Legea prevede astfel că ei vor primi o pensie de sută la sută, chiar dacă nu îndeplinesc nici minimul necesar de vîrstă, nici de ani de activitate. Cu alte cuvinte, legea îi avantajează pe magistrații hitleristi în comparație cu cei care nu l-au servit pe Hitler. Inșuși procurorul land-ului Hessen, Fritz Bauer, a spus despre această lege: „Este o măsură absurdă... de care cei interesați își vor bate joc. Nu vor face cerere de pensionare decât naștiții care vor să părăsească magistratura și să practice o altă meserie, avînd în același timp o pensie și un salariu”.

Că lucrurile s-au întimplat așa a dovedit-o procesul intentat la sfîrșitul anului trecut de guvernul de la Bonn „Asociației persoanelor persecutate de naștiți”. Încă de la primele ședințe acuzații au dovedit că președintele tribunalului, Werner, fusese unul din cei mai feroci judecători pe vremea lui Hitler.

Dar să ne întoarcem la contabilul-șef al morții, Eichman. Uzul din martorii oculari ai cruzimilor lui diabolice este cel al Edmund Pitkowski, care a avut „onoarea” de a fi fost arestat de Eich-

man personal. Curînd după ocuparea Cehoslovaciei de către hitleristi, în 1939, Pitkowski a participat, împreună cu alte câteva sute de praghezi, la o întrunire în cadrul căreia a luat cuvîntul Eichman. Acesta s-a arătat plin de bunăvoință față de auditoriul ceh, pe care l-a asigurat de toată sollicitudinea sa.

Au trecut cîțiva ani. Într-o dimineață — era în 1943 — Pitkowski a fost trezit din somn de SS-iștii veniți să-l aresteze. Nu a fost lăsat să se îmbrace, ci tirat în pijama pînă la mașina care îl aștepta în fața casei. Aci a văzut un ofițer, relativ tînăr, care-l privea cu un zîmbet satisfăcut.

— Mă recunoști? l-a întrebat ofițerul.

Lui Pitkowski, figura îi era cunoscută, dar n-a izbutit totuși să-și amintească numaidect numele ofițerului. Acesta a părut foarte jignit și a ordonat SS-iștilor să-l urce pe arestat în mașină. Peste o jumătate de oră, mașina a oprit în fața unei clădiri mari de la

În încăperea s-a răspîndit un miros de carne arsă. Băiatul țipa înfiorător, își smucea capul încoace și încolo, fața i se crispa din cauza durerii insuportabile. După cîteva minute și-a pierdut cunoștința și soldații l-au tirat afară.

A venit apoi rîndul băiatului de 13 ani. Un SS-ist a aprins o brichetă de pe biroul lui Eichman și, la flacăra ei, a înroșit un ac lung, pe care l-a înfipt apoi în unul din ochii băiatului. Acesta nu a leșinat; urletele lui se mai auzeau și după ce soldații l-au scos din încăperea.

Atunci Eichman a zîmbit din nou, rezezîndu-se de spătarul confortabilului fotoliu de piele.

— Da, acum n-o să mă mai uiți! a spus el încet și mulțumit.

Dar „lecția” nu se terminase. Cu un gest, Eichman l-a chemat la el pe unul din SS-iști și i-a șoptit ceva, arătîndu-i copilul de opt luni din brațele soldatului. Omul și-a scos pistolul din teaca de piele, s-a apropiat de copil, s-a uitat nehotărît la el și a bolborosit:

— Îmi pare foarte rău... Dar nu pot... E atît de mic...

Eichman s-a roșit de furie: — Să te prezinți imediat la raport la comandantul tău!

SS-istul s-a îndreptat spre ușă, dar Eichman l-a oprit:

— Ia stai! Să-ți dau și ție o lecție! Ca să nu mai fii așa de molii!

S-a ridicat din fotoliu, și-a scos și el pistolul și, zîbind iarăși s-a dus la copil. Întorcînd capul spre Pitkowski, i-a spus:

— Privește aici! Acum chiar că n-ai să mă mai uiți niciodată!

A lipit țeava pistolului de cășorul copilului și, fără să ezite măcar o clipă, a tras.

— Uite cum trebuie făcută o astfel de treabă! a exclamat el și s-a adresat SS-istului „molii”: Acum poți să te duci la comandantul tău. Am să-i cer să-ți dea o treabă care să-ți întărească nervii.

Țeava pistolului era stropită cu cîteva picături de sînge. Observînd asta, Eichman l-a aruncat unui subaltern și i-a cerut să-l curețe. Apoi i s-a adresat din nou lui Pitkowski:

— Carnea copilului va fi dată a hrană ciinilor mei iar oasele îi vor fi măcinate și vor servi drept îngrășămint.

Smulgîndu-se din mîinile celor care îl păzeau, Pitkowski s-a năpustit asupra călăului. Dar acesta a luat un alt pistol care se afla pe biroul lui și l-a lovit cu el în cap. Împreună cu întreaga familie, Pitkowski a fost deportat la Auschwitz. Soția, fiul și fiica lui au fost arși în crematoriu.

Unde sînt complicii călăului?

...Da, Eichman a fost executat. Dar cea mai mare parte dintre colaboratorii lui apropiați nu au avut nimic de pățimît. Așa s-a întimplat, de pildă, cu medicul SS August Hirt, conducătorul Institutului de anatomie din Strasbourg, pe vremea cînd capitala Alsaciei fusese anexată la Germania. Doctorul Hirt era colecționar de schelete și cranii, lucru destul de normal pentru un anatomist. Ceea ce este, însă, mai puțin normal e că el își procura colecțiile asasinînd oameni. La Natzweiler, lângă Strasbourg, el avea un mic lagăr de concentrare, „personal”, prevăzută cu toate instalațiile necesare, inclusiv o cameră de gazare.

Producția acestui lagăr era totuși insuficientă pentru ambițiile „științifice” ale doctorului Hirt. De aceea, el s-a adresat cu un memoriu lui Karl Adolf Eichman, cerîndu-i să-i pună la dispoziție cit mai multe cranii de „comisari bolșevici”. Foarte pedant, Hirt îl ruga pe Eichman ca „despărțirea capetelor de trupuri să se facă fără degradări” iar expedierea la Strasbourg să se efectueze „în vase de tablă ermetic închise și umplute cu formol”.

Eichman a fost încîntat de această cerere. El îl stima pe Hirt cu atît mai mult cu cît Reichsführerul Himmler vizitase în repetate rînduri Institutul anatomic de la Strasbourg. Eichman citea cu multă mulțumire dările de seamă ale lui Hirt despre activitatea lui de „cercetător”.

I. Goreakov

(va urma)

In fața unui parter cu celebrități

Un actor și-a trăit din nou viața...

Faima pictorului primitiv Niko Piroșmanășvili ne adusesse în ziua aceea la Casa Scriitorilor. În tovarășia lui Arbușov și a lui Stein ne-am plimbat prin sălile spațioase în care erau expuse pinzele acestui pictor fără paternitate artistică, căci a fost propriul său maestru. În lucrări de o naivitate cuceritoare, un desen stângaci se împletește cu un colorit pe cât de arbitrar pe atât de armonios. În totalitatea ei, expoziția lăsa impresia dureroasă a unui mare talent nativ ce s-a cheltuit în imagini de o simplitate fermecătoare, fixată pe pinză, pe cartoane sau pe tinichele, ca artistul să-și plătească cu ele datoriile la circumștile în care și-a risipit viața și visele în timpul țarismului. Recunoscut încă din primii ani ai Revoluției ca un pictor valoros, cu o personalitate distinctă, Niko Piroșmanășvili e prezent azi în muzeele sovietice cu lucrări depistate mult după moartea lui. Invitați de amicii noștri moscoviți, am rămas să luăm masa de prinz la restaurantul Casei Scriitorilor. Alți prieteni s-au alipit mesei noastre, — Șatrov, Edlis, Stock, — toți autori dramatice, toți cu piese în programul actual al scenelor din Moscova. Nici unul, însă, nu ne îndemna să vedem piesa lui, fiecare vorbea de spectacolul celuilalt. Pe ordinea de zi era cum să ne întrebuițăm seara mai cu folos, noi, musafirii, — Radu Beligan și cu mine. Unii susțineau „Casa mare” piesa lui Ion Druță (scriitor din R.S.S. Moldovenească) care se joacă de doi ani la Teatrul Armatei. Alții optau pentru spectacolul realizat de Varpahovski — un regizor din școala lui Meyerhold — cu piesa „În numele Revoluției” de Șatrov. Au fost voturi și pentru „Dragă minciunosule”, piesă făcută după scrisorile lui Bernard Shaw și pe care o interpretează cu mare răsunset Stepanova la filiala MHAT-ului. O văzusem, însă, cu o seară înainte. S-a mai propus „Vedere de pe pod” a lui Arthur Miller. Stock stăruia să ne ducem la teatrul Romen unde se juca o piesă italienească „Fiul madonei”, a cărei acțiune se desfășoară în mahalaua țigănească din Neapole. După lungi dezbateri, programul a fost stabilit: la ora 6 și jumătate să fim la teatrul Romen — teatru în care nu pusesem niciodată piciorul nici eu, nici Beligan — iar de la opt încolo să asistăm la sărbătorirea actorului Ianșin, care urma să aibă loc la Asociația oamenilor de teatru.

De la teatrul Romen am plecat, cu mare părere de rău, după actul I. Am fi vrut să vedem sfârșitul întâmplării pe care un colectiv de oameni talentați o trăiau sub ochii noștri: o poveste tristă din viața țiganilor italieni, pe care interpreții o amestecau, în desfășurarea ei, cu elemente caracteristice poporului lor — cîntece și dansuri.

Cu zece minute înainte de ora opt ne aflam la etajul al șaselea al clădirii în care se află Asociația

oamenilor de teatru, așteptînd la bufet să se rezolve problema locurilor. Peste cîteva minute eram instalați în banca a doua, avînd în fața noastră, la stînga, la dreapta și în spate numai celebrități. Chiar în dreptul meu ședea Ghiațintova cu Birman alături. Cîteva scaune mai încolo, Țariov, Ilinski, Ruben Simonov. De altfel, toată sala era plină cu frunțași ai vieții culturale din toate domeniile. In-

sonajelor, ca la cel mai riguros spectacol. La care de astă dată, se adăugau emoția festivă, dragostea și respectul pentru cel sărbătorit.

Între episoadele prezentate din piese se proiectau fragmente din filmele în care a jucat Ianșin, din primii ani ai tinereții pînă azi. Două ore de desfășurare artistică, două ore care au fost biografia vie a unui mare actor.

Salutul hipodromului..

vițiile se obținuseră cu mare greutate, sala Asociației oamenilor de teatru neavînd mai mult de patru-cinci sute de locuri, care fuseseră distribuite cu multă parcimonie chiar aceluia ce ar fi avut drept la ele.

În sfîrșit, s-a deschis cortina. În prima parte a programului Ianșin a jucat cîteva scene din marile lui roluri. În fiecare episod a apărut înconjurat de partenerii pe care i-a avut în acele spectacole, astăzi și ei stîlpi ai principalelor teatre din Moscova — la MHAT sau la Malii Teatr — toți grimași, costumați, încărcăți cu toate atributele per-

Pauză. După pauză a urmat sărbătorirea propriuzisă. Ianșin, în haine obișnuite de stradă, sta într-un fotoliu, ca la el acasă, și fuma citind o gazetă. Un actor, întruchipînd un fel de secretar al lui, îi anunța rînd pe rînd vizitatorii. Un reprezentant al Ministerului Culturii al U.R.S.S. l-a felicitat cel dintîi, în numele guvernului, pentru cei 60 de ani pe care-i împlinea și i-a citit o scrisoare din partea tovarășei E. Furțeva, scrisoare pe care a predat-o sărbătoritului într-o elegantă mapă. Alți trimiși, ai altor foruri, ca de pildă Sovietul din Moscova, au adus omagiul lor, fiecare înmîndu-i cîte o mapă ce conținea o adresă, un decret sau o scrisoare pe care nu le-au mai citit; Ianșin, după ce mulțumea îmbrățișînd pe mesager, încerca să ia singur cunoștință de cuprinsul lor. Dar n-avea timp. Era mereu întrerupt de delegatul sau delegația următoare. De altfel, aceste delegații s-au prezentat care mai de care în chip mai neașteptat și mai plin de haz. După ce Markov, primul regizor al MHAT-ului, și Țariov, directorul lui Malii Teatr, însoțiți fiecare de un grup restrîns de frunțași din colectivele venerabilelor scene, au încheiat, cum s-ar zice, seria felicitărilor solemne, a început între „vizitatori” un fel de concurs de originalitate. De la teatrele pe care Ianșin le sprijină cu ajutorul lui profesional, pînă la echipele de fotbal a căror activitate îl pasionează, de la uzinele ai căror muncitori au putut să-l aplaude în cluburile lor, pînă la hipodromul de unde Ianșin e nelipsit în zilele cînd se produc vedetele rasei cabaline, tot felul de formații și instituții au defilat prin fața fotoliului lui Mihail Mihailovici, lăsînd în urma lor — pe lîngă emoția sau buna dispoziție pe care o provocau — noi serii de pupături pe obrajii sărbătoritului, cel puțin trei, sau multiple de trei, după cum era compusă ambasada și făcînd să crească teancul de mape cu încă o unitate.

Cercul de Stat de pildă, trimisese un clown care i-a ținut o cuvîntare ce a stîrnit hohotele sălii și l-a făcut pe Ianșin să ridă printre lacrimi. Apoi, două tinere acrobate, în costumele lor sumare au adus farmecul lumii circului prin dificile și grațioase exerciții.

Uniunea Scriitorilor — prezentă prin patru autori dramatice între care am recunoscut pe Stein și pe Șatrov — a făcut, prin vorbitorii săi fel de fel de apropouri la actualitate pe care nu le-am înțeles prea bine, dar care au fost mult gustate.

Doi actori tineri au venit pe scenă imitînd, spre hazul asistenței, pe regizorii Ohlopkov și Ruben Simonov. Simonov se afla în sală. S-a urcat pe scenă într-o indignare prefăcută, i-a izgonit și le-a luat el locul la microfon... și la pupături.

Teatrul de dramă, al cărui regizor-prim e Mihail Mihailovici Ianșin, s-a prezentat în completul său. Toți actorii teatrului au apărut costumați și grimați în cîte-un rol mai de seamă din trecutul fiecăruia. Sub comanda unuia dintre ei, au intrat în formație militară, au defilat în fața sărbătoritului apoi l-au cîntat un cuplet scris ad-hoc, cu refrene corale, l-au îmbrățișat pe rînd și au plecat cîntînd, tot în formație, așa cum intraseră.

Apariția cea mai senzațională a fost, însă, delegația hipodromului: un antrenor, un cal și un actor-jokeu Sala în care ne aflam era, cum am spus, la etajul al șaselea al clădirii. Cum a ajuns calul pînă

(continuare în pag. 11-a)

TRADIȚII STUDENȚEȘTI

Acum cîțva timp, urmărind la postul nostru de televiziune prima transmisie din Moscova, de pe stadionul „V. I. Lenin”, mi-am amintit de o frumoasă duminică de primăvară cînd, împreună cu colegii mei sovietici Volodia Arsubin, Alioșa Ermilov și Olea Kucikina, am sădit doi copaci în incinta acestui stadion.

Tradițiile studențești se transmit din generație în generație și sînt îmbogățite de cei ce vin în fiecare an pe băncile universităților și ale institutelor. Tradițiile studențești nu îmbătrinesc niciodată.

Dar sînt tradiții și tradiții. Nu de mult revista americană „Time” descria felul cum sînt primiți noii membri ai clubului studențesc din Amsterdam. „În fiecare toamnă, în decurs de două săptămîni — scria „Time” — „bobocii” umblă rași în cap, fiind supuși unui adevărat supliciu din partea studenților din anii superiori. La Amsterdam — arăta revista americană — 230 de „boboci” dezbrăcați au fost îngrămădiți într-un beci, stropiți cu bere și apoi călcați în picioare de vechii membri ai clubului”.

Am avut fericirea să fiu martorul unor astfel de tradiții — cele păstrate cu sfințenie de studenții sovietici. Ele nu au menirea să-l înjosească pe om, ci dimpotrivă să-l înalțe, să-l înobileze.

Aproximativ în aceleași zile cu revista „Time”, ziarul „Komsomolskaia Pravda” scria și el despre tradițiile studenților sovietici. La Institutul de medicină din Arhanghelsk, de pildă, există obiceiul ca la terminarea facultății absolvenții să depună un jurămint al medicului sovietic, care sună astfel: „Promiț solemn să-mi fie dragi pacienții, să mă port atent cu ei, să-i îngrijesc, să nu folosesc cunoștințele medicale în detrimentul sănătății oamenilor, să nu dezvăluu tainele ce-mi sînt încredințate de pacienți, dacă acestea nu contravin intereselor societății. Îmi voi aminti întotdeauna de menirea medicului, de înalta lui răspundere în fața societății”.

Munca voluntară pe un șantier sau pe ogoarele unui sovhoz a devenit și ea o tradiție a studenților sovietici, de altfel ca și a studenților romîni. Tot la Arhanghelsk, la Institutul pedagogic, s-a înrădăcinat obiceiul ca absolvenții, înainte de a primi diploma, să facă o ieșire — ultima — la munca voluntară pe un șantier, într-o duminică.

Niciodată nu am să uit cîntecul compus la o ieșire la muncă voluntară, pe ogoarele unui sovhoz din regiunea Sverdlovsk, de un coleg de-al meu, pe cînd eram student în anul II la universitatea „Maxim Gorki” din Sverdlovsk:

Sînt la noi, la facultate,
Doi ochi mari de abanos...

Bănuieți, desigur, că autorul, Iura Skop, era... îndră-

gostit. Cîntecul lui a fost apoi publicat de ziarul universității și a devenit unul din cîntecele populare ale studenților din Sverdlovsk.

Nu există institut de învățămînt superior sau facultate sovietică care să nu aibă tradițiile sale. La Leningrad studenții de la Istorie, după ce primeau bursa mergeau la cofetăria „Sever” și comandau cu toții aceeași prăjitură denumită „Kartoška” (cartof). La Sverdlovsk, studenții de la Filologie depuneau la „casa comună” în ajunul zilei de bursă, toți banii pe care-i aveau în buzunar și mergeau împreună la cinematograful, teatru sau la operă.

La Moscova, cînd am fost transferat la universitatea „Lomonosov”, am găsit o tradiție a excursiilor de un tip special. Se pleca de obicei sîmbăta în împrejurimile Moscovei. Înainte de plecare, joi sau vineri, se alegeau comandantul excursiei, bucătarul-șef (denumit „kașevar”, adică cel ce fierbea cașa), și ajutoarele lor. Fetele fiind în majoritate în grupa noastră, bucătar-șef era ales de obicei un băiat, ba chiar unul dintre cei mai nepricepuți, care de regulă afuma cașa. Itinerariul era și el ales într-un mod original. Spre exemplu, comandantul excursiei, după ce se sfătua cu ajutorul său, anunța: „Astăzi vom pleca în direcția Gorķi. După o oră și jumătate de mers cu trenul, vom coborî la întimplare, la prima haltă”. Porneam apoi prin pădure și ne opream pentru innoptat în corturi, acolo unde prima fată declara că nu mai poate să meargă. Ziua de duminică era ocupată cu fierul cașei, redactarea gazetei de... pădure care se numea „Oh! pădurea!” (sau „Suspinele pădurii!”) și al cărei redactor-șef era Alioșa Ermilov, un băiat plin de imaginație. După masă se juca fotbal. Porțile erau apărate de... fete (să mai încerce, atunci, cineva să fie dur cu portarul!). Ne întorceam la Moscova duminică la asfințit, obosiți, plini de voioșie, și cu... o mare poftă de mîncare (mai ales cînd se afuma cașa).

În încheiere, aș vrea să mai pomenesc de încă o tradiție a studenților de la universitatea „Lomonosov” din Moscova — despre studiul lor de teatru. Acesta și-a cîștigat mulți admiratori în capitala sovietică. Mai ales de cînd regizorii de la Teatrul Mossoviet au descoperit acolo o fată talentată care și-a abandonat meseria de ziaristă pentru a deveni una dintre cele mai cunoscute actrițe sovietice. Este vorba de la Savvina.

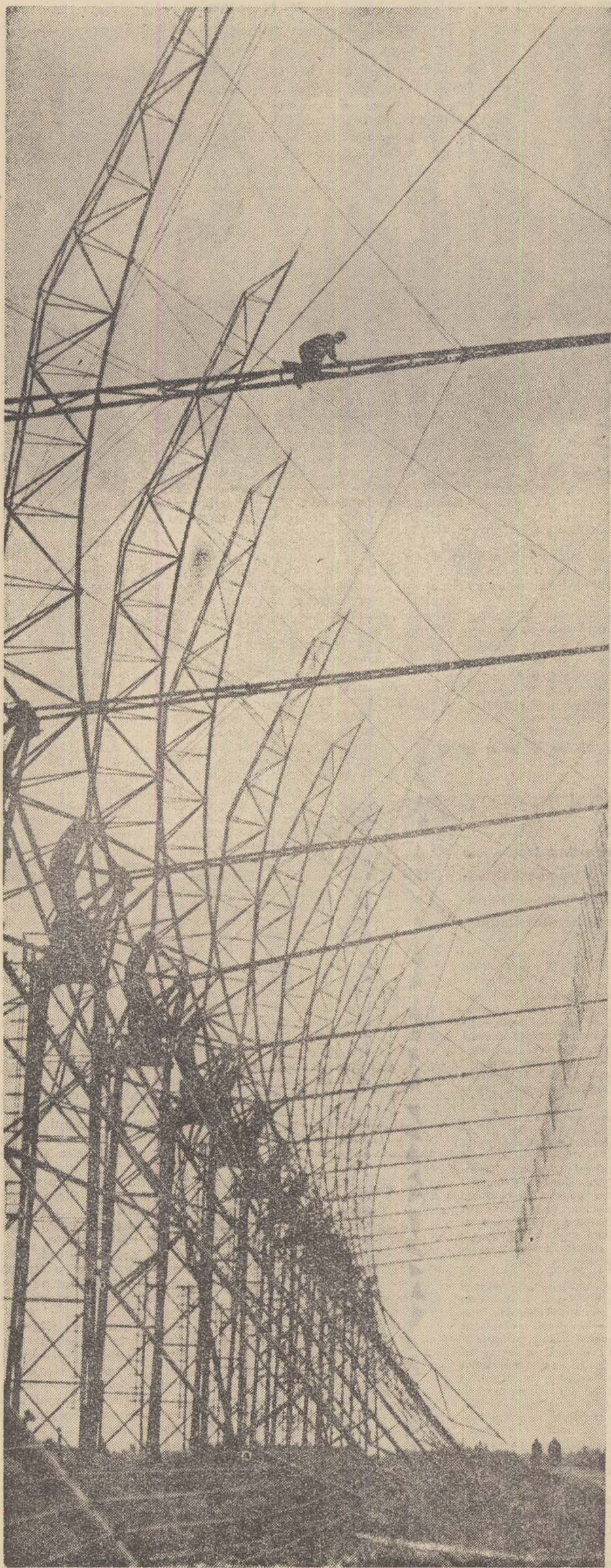
Nicolae Dumitru

Sică Alexandrescu
Artist al poporului

LA PULKOVO
S-AU DESCOPERIT

Erupții vulcanice

Lună și pe Ve

Intr-o zi insořită de sfirșit de aprilie am plecat de la Leningrad spre unul dintre marile observatoare astronomice din Uniunea Sovietică, Observatorul Astronomic Central al Academiei de Științe a U.R.S.S. de la Pulkovo.

În fața noastră șoseaua se întindea ca o panglică de beton. În depărtare, la peste 7 kilometri de marginea orașului-erou, înainte vreme erau 18, pe dealul Pulkovo se întrezăreau construcțiile sobre, incununate de cupolele strălucind în soare, ale marelui Observator. Încă câteva minute și ne-am aflat la destinație.

Sînt cîțiva ani numai de cînd astronomia a devenit știință experimentală. Lansarea primului satelit artificial al Pămîntului, la 4 octombrie 1957, a dat posibilitate astronomilor să verifice efectiv, pe corpuri cerești făurite de om, marile legi de mișcare ale stelelor, pînă atunci deduse numai din observații și teorie. Milioane de oameni și-au îndreptat atunci atenția spre activitatea neobosită și pasionantă a astronomilor care, noaptea de noapte, se străduiesc să descopere cît mai multe din secretele lumii infinite a stelelor...

Un trecut măreț

Observatorul astronomic de la Pulkovo și-a început activitatea în 1839. Perspectivele erau destul de reduse: regimul țarist crease Observatorul în scopul rezolvării problemelor legate de exploatarea resurselor teritoriului rusesc, nu în folosul poporului. Dar munca neobosită a lui Vasili Iakovlevici Struve, primul director al Observatorului, a lui Aristarh Belopolski și a multor alți astronomi ruși de renume mondial a făcut ca, cu toate greutățile întâmpinate, ca, de pildă, lipsa de materiale și de alte resurse necesare activității, Observatorul să-și capete repede renumele de „Capitală astronomică a lumii”. Au devenit pretutindeni cunoscute lucrările realizate la Pulkovo cu privire la pozițiile stelelor în spațiu, la analiza mișcărilor lor, precum și noile metode de observație preconizate de astronomii ruși.

Dar anii au trecut și binefăcătoarea influență a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie s-a răsfrînt și asupra Observatorului. Utilat în mod continuu cu aparate dintre cele mai moderne, sprijinit îndeaproape, Observatorul a cunoscut o dezvoltare de neconceput în regimul țarist. În 1941, însă, fasciștii care asediau Leningradul nu s-au dat în lături să bombardeze cu sălbăcie această cetate a științei. Din Observator nu au mai rămas decît ruine, ruine care constituiau un puternic act de acuzare la adresa fascismului. După război, Observatorul din Pulkovo a renăscut parcă din propriile lui ruine și mai frumos, mai impunător: în 1954 Observatorul refăcut a fost reinaugurat în prezența a sute de astronomi din lumea întreagă.

De la RM-700 la laboratorul solar

Imaginați-vă un parc de 150 de hectare, cu copaci tineri, mlădioși, între care răsar, ca niște flori ciudate, tîindu parca de o altă lume, cupole argintii de diferite mărimi, între 3 și 20 de metri diametru. Apropiindu-te, îți dai însă seama că bizarele „flori” nu sînt decît ciadirile Observatorului care adăpostesc o variată gamă de instrumente astronomice. În marea cupolă, de pildă, se află luneta de 65 cm. diametru și 11 metri lungime, unul din cele mai puternice instrumente ale Observatorului. Iar una din cele mai mici cupole, care se pierde parca printre celelalte, adăpostește o adevărată bijuterie a preciziei tehnice sovietice. Este vorba de telescopul Maksutov de 50 cm. diametru, folosit pentru cercetarea norilor de pulberi și gaze din Univers, cu alte cuvinte a nebuloaselor. Nu putem să nu menționăm aici faptul că, nu de mult, RM-500 (a se citi reflectorul Maksutov de 500 mm diametru) a primit un... frate mai mare, pe RM-700, adică reflectorul Maksutov de 700 mm diametru. Complet automatizat, noul telescop poate fi comandat de la distanță grație dispozitivelor electronice cu care este înzestrat și care asigură instrumentului o funcționare impecabilă.

Unul dintre inginerii proiectanți ai acestui admirabil instrument a declarat că principala lui caracteristică este un element complet nou, anume oglinda metalică. Oglinda are darul să expună telescopul mult mai puțin capriciilor temperaturii care, uneori, face ca observațiile să devină imposibile deoarece deformează oglinzile din sticlă. În același timp RM-700 reprezintă și prototipul unui telescop gigantic, cu diametrul de 6 metri, în curs de realizare.

Trecînd printre cupole, nu se poate să nu te gîndești la munca intensă depusă de industria optică din Leningrad, și de atelierile Observatorului pentru realizarea unor astfel de instrumente ultramoderne. Dar atenția îți este curînd atrasă de un fel de perete metalic, ușor curbat, lung de 120 de metri și înalt de trei. Pentru un

ncinițat, pare un fel de semn instalație este însă colecțorul scop al Observatorului. Laboratoriu de astronomie de la Pulkovo urmărește electricitate emise de stele și ne zeci, sute și chiar mii de ani lăși timp, și sursele radioelectrice. De pildă, în cursul observațiilor efectuate aici s-a putut observa Jupiter au loc formidabile care cicloanele noastre par niște de praf sau că temperatura la stele cosmice, planeta Venus, e 3 — 400 grade, în atmosfera joară ea fiind de maximum cîteva centimetri de care cosm să țină seama...

Dar la Pulkovo sînt și astronomii numai ziua, așa numiții „profesori”. V. A. Krat, șeful Observatorului la Pulkovo, ne-a prezentat în primde, în primul rând, un telescop de 17 metri lungime. Telescopul Soarelui este privită cu cea prin intermediul unor oglinzi. De aici și pînă la minutele tuturor fenomenelor solare obținută străbat o cale destul de lungă este constituit, mai întii, de și atmosferei solare elaborate a anului.

Cum poate fi observat Soarele? Răspunsul nu e greu de dat: Soarelui, una situată în Ucraina la 10 kilometri de Kislovodsk, în Caucaz, de metri altitudine, furnizează sursă. Aceleași observații le face și Observatorul din Crimeea, și anii filială a Observatorului de la Pulkovo. Considerabilă a acestui Observator cu cel mai mare telescop din Europa (de 100 metri) a făcut însă ca el să dețină și păstrînd bineînțeles strînse relații cu toate celelalte observatoare astronomice.

Satelitul natural și sateliții artificiali

Doctorul Nikolai Kozirev este unul din cei mai cunoscuți astronomi sovietici cu renume mondial la Pulkovo. „Lucrează la Pulkovo”, de a spune căci, în ultimii ani, a găsit la Observatorul din Crimeea, află descoperiri în... craterul vulcanic bacik din Kameiatka!

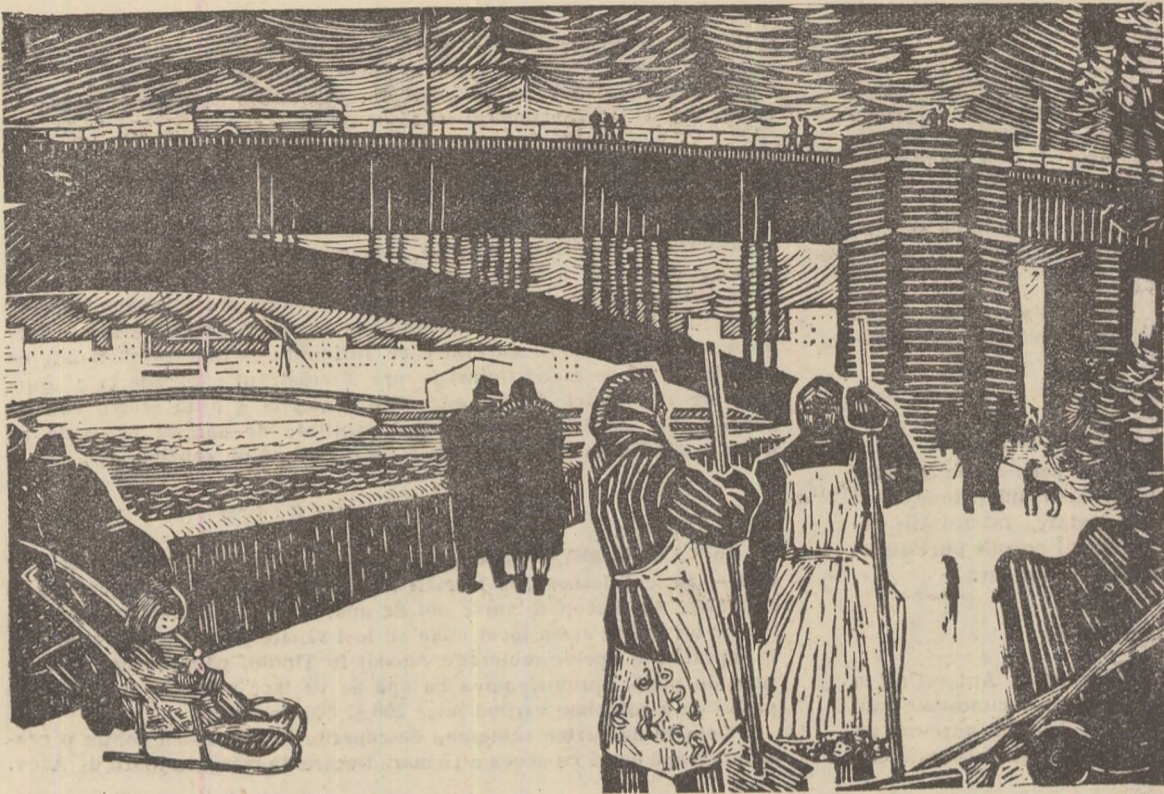
Kozirev a făcut o descoperire importantă: erupții vulcanice pe Lună! Puternice emisiuni de gaze ale Soarelui natural a fost observată la 3 noiembrie cu ajutorul telescopului de 260 cm. din Crimeea. În același timp, studiul lui filtrat prin norii de fum și cenușă din craterul Ploski Tolbacik el a descoperit o spectrală puternică, remarcabilă în spectrul planetei Venus. Concluziile cele mai interesante: pe Venus există vulcani!

Toate aceste cercetări nu întrerung activitatea la Pulkovo a unei vechi tradiții de observare și studiere a sateliților naturali și artificiali. Lev Panaiotov, Directorul Observatorului, și alții întreprind cu ajutorul celor mai bune metode de observație și studii astronomice „Lună” care gonesc în jurul bătrînelor. Asemenea observații au putut să se demonstreze că măsura deplasării Pămîntului de către N. Panaiotov în 1940 sînt mai exacte decît cele admise în general. Este vorba de măsurarea turtirea Pămîntului, stabilită de Panaiotov și confirmată acum ca fiind de 1/297,0, cum afirmau datele de la observatorul american Hayford.

Sateliții artificiali, Soarele, Lună și telescopul nostru solar, stelele — toate acestea sînt obiectele de cercetare ale Observatorului din Pulkovo. Dacă pînă acum Observatorul era dotat cu instrumente foarte moderne, metodele inedite (și elaborate de specialiștii utilizați în instrumentele) fac ca bătrînul și totuși vechi observator să-și păstreze renumele astronomică a lumii”. Și chiar dacă preajma „marei și misterioase” noi nu dispun în medie decît de câteva săptămîni pe an (socotind și nopțile de observare) sînt dintre cele mai bune pe toți cei peste 500 de astronomi tehnicieni ce lucrează la Pulkovo dorința fierbinte de a descoperi devreme tainele, socotite altă dată ale Universului pentru a le folosi în progresul omenirii.

Matei Alecsa
Directorul Observatorului astronomic
București

G. Zaharov

Pe malul Moscovei (linogravură)

Conștiința talentului

E neîndoiește că romanul lui Viktor Nekrasov „Kira Gheorghievna“ *) are ca punct de plecare nuvela lui Cehov „Draga de ea“. Aceeași plasticitate a caracterului, specific feminin, aceeași dăruire de sine față de soț, lipsită de frivolitate, care are ca efect modelarea preocupărilor în funcție de cele ale bărbatului, caracterizează și pe eroina lui Cehov și pe eroina lui Nekrasov.

Dar, evident, Kira Gheorghievna este un personaj din altă epocă, de o substanță, sub anumite aspecte, superioară modelului cehovian iar expozeul autorului în legătură cu figura centrală a romanului este mult mai detaliat. De aceea, despre Kira aflăm că a visat mai întâi să se dedice baletului și a intrat la o școală profesională de comerț și industrie. Pe băncile acestei școli și-a descoperit aptitudini pentru film, dar înainte de a se convinge de existența lor s-a arătat atrasă de pictură. Așa se face că a intrat la Institutul de arte plastice, unde s-a îndrăgostit pe rând de Sașa Lozinski, coleg de an, sportiv, cântăreț și gitarist, de Venka Lifșiț, un adolescent cu pasiunea compunerii versurilor și, mai târziu, de Vadim Kudriavțev, care face și el versuri, fiind și asistent de regie la un studio cinematografic. Se pare că dragostea ei pentru Vadim e mai profundă. În orice caz, în compania lui Kira uită de Institutul de arte plastice și se dedică modelajelor și decorurilor de film. Alături de Vadim nu poate să nu polemizeze cu Eisenstein pe chestiuni de specialitate.

Dar iată că și Vadim dispare din preajma ei, victimă a represiunilor din perioada cultului personalității. Primele săptămâni sînt grele, dar uitarea se așterne peste chipul lui, cu atât mai mult cu cît izbucnește războiul, cu toate marile lui încercări.

„Au lăsat toate acestea vre-o urmă asupra Kirei? — se întreabă autorul. Și tot el își răspunde: „Și da, și nu. Nepăsătoare, trăind parcă la suprafața vieții, lunecind veselă pe deasupra ei, Kira a înțeles atunci că pe lângă seratele acelea gălăgioase și lecturile de versuri, pe lângă desenele drăguțe agățate pe pereți, mai e ceva mult mai complicat, ceva important, nu întotdeauna înțeles și, — vai! — nu întotdeauna plăcut. Ea avea, însă, o fire de invidiat, știa să uite repede, ceea ce complică viața“.

Că e așa, ne-o dovedește faptul că doi sau trei ani mai târziu se căsătorește cu pictorul Nikolai Ivanovici Oblonski, mai în vîrstă decît ea cu douăzeci și mai bine de ani. Pictorul se bucură de stima unanimă, este laureat și membru corespondent al Academiei. A făcut Kira această căsătorie dintr-un calcul lucid? E greu de răspuns. Mai degrabă se poate spune că această căsătorie se afla înscrisă în fișa ei caracterologică. Inclinația spre această ipoteză mai ales atunci cînd luăm cunoștință de gândurile Kirei, despre soțul ei: „Da, are un soț bătrîn. Dar ea îl iubește. Poate să ridice oricine vrea — îl iubește. Da, e bătrîn, adeseori bolnav, are diabet, hipertonie, inima bolnavă, e neputincios și lipsit de apărare față de tot ceea ce nu privește arta lui... Da, soțul ei e bătrîn și nu prea frumos, are chelie și burțică, dar viața în tovărășia lui e ușoară și simplă. El înțelege totul imediat, e uimitor de delicat, își dă seama că Kira are interesele ei, cercul ei de prieteni“.

Prezența lui Oblonski în viața Kirei pare să nu schimbe nimic din firea ei dar influențează vădit și puternic preocupările ei profesionale. Oblonski e un pictor mediocre dar e un om de gust ales și își îndrumă cu tact și înțelegere atît studenții, cît și pe soția lui. În preajma lui, inclinația spre pictură a Kirei se maturizează și devine o adevărată pasiune, pentru că acum ea învață să muncească. Iar munca e, credem, semnul talentului ce a luat cunoștință de sine și trece pe un plan secundar toate celelalte preocupări, oricît de apropiate ar fi ele de personalitatea artistului.

Avem impresia că aici trebuie căutată cheia spre înțelegerea romanului în general și a eroinei principale în special. Inclinația spre pictură e motivul intim pentru care Kira nu duce prea departe relațiile ei cu Iurocika, tînărul muncitor care îi pozează ca model și o iubește cu adevărat.

Din aceleași motive relațiile cu Vadim, după întoarcerea lui la Moscova, iau o turnură neașteptată. Într-adevăr, la apariția lui Vadim avem impresia că sentimentele redeşteptate ale Kirei o vor smulge de lângă Oblonski Kira, fără să-și anunțe soțul, pleacă cu Vadim mai întâi la Kiev și apoi în satul natal, unde se aflau mama și sora lui. În primele zile e pe deplin mulțumită. Dar tocmai aici, în intimitate cu Vadim trebuie să constate că între ea și fostul ei soț au apărut o mulțime de lucruri noi, ce-i despart unul de altul. Iar cititorii adaugă la această constatare, o alta: între Kira de la vîrstă de 20 de ani și Kira la 40 de ani e o distanță marcată nu numai de scurgerea timpului. Jocul trăsăturilor ei de caracter gravitează acum în jurul altei orbite, care este a preocupărilor profesionale, a vieții de muncă, a talentului ce-și caută căile de afirmare. Relațiile cu Oblonski n-au fost niciodată triviale, pentru că pictorul era de o inteligență și o sensibilitate superioară. Mai mult decît atît, însă, relațiile acestea au lăsat urme adînci în existența Kirei și au ordonat într-un chip nou particularitățile ei de caracter. Credem că așa trebuie înțeleasă rein-torcerea ei la Oblonski, cu un sentiment de ușurare, cu sentimentul că adevărata ei viață se află în atelierul de pictură și alături de omul care i-a deschis orizonturi noi, în primul rînd asupra propriei ei persoane.

Autorul romanului nu s-a lăsat tutelat de modelul celebru. Fiu al epocii lui, el a căutat o ieșire pentru personajul pe care l-a creat și credem că a găsit-o, într-o încercare de bună valoare literară

Paul Granea

*) Viktor Nekrasov — „Kira Gheorghievna“, Secolul XX, nr. 10/1962.

TREI SCHEITE A. DOVJENKO TREI SCHEITE

Aleksandr Dovjenko a fost nu numai un cîneast de talent neobișnuit, ci și unul din cei mai buni caricaturiști sovietici, pedagog, comisar politic, diplomat. În același timp a dorit să picteze și să devină romancier. N-a reușit să-și îndeplinească toate dorințele, dar printre manuscrisele lui s-au găsit și pagini de proză; publicăm mai jos cîteva dintre ele.

Pe cîmp

Hei, pe cîmp m-a născut mama, pe cîmp. Pe cîmp m-am ridicat pe picioare; am rîs și am plîns pe miriști țepoase și am dormit sub căpițele de fin.

Pe cîmp am căzut, plecînd la atac și, neîngropat, m-am cufundat încet în tină și am devenit tăria pămîntului

Innegrit, amestecat cu praful și cu ploaia, pe jumătate înfrățit cu pămîntul sînt ca un basorelief al unei epoci mărețe.

Hainele mi s-au prăfuit în pulbere, cureaua mi-a putrezit și pușca a ruginit. Doar medaliile pentru apărarea Odesei și Kievului strălucesc în soare, pe inimă, ca un semn al vremii. Și dinții îmi rid

Of, pe cîmp m-a născut mama. În cîmp am crescut sămînța pentru umanitate. În cîmp dorm, zîmbind veșniciei.

Fedorcenko

Fedorcenko mă chema, tovarăși. Fedorcenko. La începutul războiului mondial am fost căpitan și nimeni nu-mi putea veni de hac, așa viteaz eram. Îl băteam pe dușman pretutindeni; eram curajos și luptam bine. Se zice că dușmanii fugeau în dreapta și în stînga. Ardeam de înverșunare și de minie. Fedorcenko mă chema, căpitanul Fedorcenko, căruiu i-a fost peste puteri să treacă dincolo de Brest, prin țară spre răsărit. La Kahovka am apucat mitraliera și o mulțime de grenade și m-am ridicat de unul singur împotriva morții, întorcîndu-mă pe cîmp, pentru ca Ucraina, văduva cea nenorocită să nu-mi vadă ceafa... Înainte, înainte, Fedorcenko l... Am zăbovit singur, un regiment întreg, de trei-patru sute de oameni, și-am căzut eu însumi apoi pe leșuri, și-am murit de douăzeci de răni, ori poate chiar mai multe. Am luptat patru ore și m-am îmbătat de amărăciunea crîncenei lupte. Am tros cu toată viața mea, cu toate aspirațiile mele, cu minie, cu dragoste, cu speranța — cu tot ce-am avut în suflet. Cu tot ce-am avut,

pină la capăt. Fedorcenko mă chema, tovarăși, căpitanul Fedorcenko...

Casa

Iată, pentru veșnicie, cuvîntul meu despre casa fărînească din vremi străvechi, încăruntite și pină-n marea noastră epocă. Despre Ucraina și despre adevăratul ei chip. Despre casa albă, cu acoperișul de paie innegrit, pe care a crescut mușchiul verde catifelat, strămoșul arhitectonic al adăpostului omenesc. Cu ușa neîncuiată, veșnic deschisă pentru toți, fără „se poate“?, fără „intrați“ — adăpost de înalte virtuți ale umanității. Săracă și cinstită, asemenea cuvîntului bun, și simplă, de parcă n-ar fi fost făcută de mîini muncitoare omenesti, ci de însăși natura, de parcă ar fi crescut ca vinețica în iarba verde.

Vreau să scriu despre înfățișarea ei unică, prietenoasă și surizătoare, și uneori mîhnită ca văduvele tinere și bătrîne îmbrăcate sărăcăcios, triste și niciodată mindre. În cîmpie, pe munte și sub munte, în grădina și printre florile primăverii și ale verii, printre semințele toamnei. Semințele sînt într-însa și deasupra ei — de la acoperiș pină-n pămînt...

...Nu te slăvesc, bătrîna mea casă. Nu-ți slăvesc acoperișul găurit pe o parte și pe alta... Am și uitat că alături de tine era aria cu barza, care aducea în primăvară naiva fericire copilărească din țările calde, îndepărtate.

Vrăjmașii, indiferenții și mincinoși, să nu-mi reproșeze că te preamăresc sau că te slăvesc, punîndu-te mai presus de toate casele din lume. Îmi iau rămas bun de la tine și-ți spun: piei de pe pămîntul meu. Sfirșește-ți existența. Prefă-ți într-un palat, acoperit cu fier, înfrumusețat cu mari ferestre, crește, ridică-te deasupra ierbii, deasupra lanurilor și a grădinilor.

Crește în înălțime și în lățime. Fie ca de acum înainte să nu ne mai luăm rămas bun sub fosta zăplazuri, să nu se mai audă în fiecare tîndă și sub streșină glasul văduvelor și al orfanilor. Fie ca în spațiul tău nemăsurat și liniștit să alerge copii veseli, fie ca dormitoarele să devină pentru oamenii tăi un loc de odihnă, de dragoste și de fericire. Să fii cuprinsă de bunăstare și demnitate pentru ca să dispară tristețea din colțurile tale întunecate și din recile-ți tînde. Nu te laud și nu te ridic pină la cer, în fața întregii lumi! Ci, încăruntit, îți zic: căsuță, porumbița mea, îți mulțumesc și-ți spun rămi cu bine!

În romînește de I. VASILE

Katiușa Maslova a devenit... muncitoare forestieră

Filmul „Învierea” a revelat apariția unei mari actrițe: Tamara Siomina, interpreta Katiușei Maslova. Despre „Învierea” și despre protagonistă s-au scris multe cronici elogioase iar la Festivalul cinematografic internațional desfășurat acum câteva luni la Locarno i s-a decernat Siominei un premiu special.

Curînd după terminarea celei de a doua serii din „Învierea” i s-a încredințat principalul rol feminin din „Colegii”, o adaptare după cunoscutul roman al lui Aksionov.

În momentul de față Tamara Siomina se află la Leningrad, la studiourile „Lenfilm”, unde se apropie de sfîrșit turnarea filmului „Cursa fără încercătură”, realizat de regizorul V. Vengherov. Eroina pe care o interpretează în acest nou film este o fată de la o exploatare forestieră siberiană. Siomina îndrăgește foarte mult eroinele contemporane, pasionate ca și dînsa de munca lor, serioase, cu o bogată viață spirituală. Dar, ca orice actriță tină, așteaptă cu înfrigurare... marele rol.

★ FILMUL ★

○ consacrare (care se numește totuși): „Preludiul”

Regia: Igor Talankin ● Acțiunea: În timpul războiului, undeva în spatele frontului ● Opinia „Pravdei”: Uimitor de veridic, emoționant și omenesc

Igor Talankin a debutat în cinematografie ca coregizor al filmului „Serioja” — o adaptare după nuvela Verei Panova. Pentru cel de al doilea film regizorul s-a adresat din nou operei scriitoarei leningrădene, într-un film cu titlul „Preludiul”. După aprecierile criticii, noul film este una dintre cele mai valoroase producții sovietice din ultimul timp.

Filmul urmărește destinele unor copii leningrădeni în anii celui de-al doilea război mondial.

Vorbînd despre motivele care l-au determinat să se oprească la acest subiect, Talankin a mărturisit, într-un articol, că îl interesează foarte mult generația care în timpul războiului avea vîrsta Valiei și a lui Volodea. Și nu numai fiindcă era chiar generația lui — a continuat regizorul — ci și pentru că, în ciuda suferințelor îndurate, reprezentanții ei, care au astăzi aproape 40 de ani, au izbutit să-și păstreze nealterate puritatea sufletească, forța, integritatea caracterului. După părerea lui Talankin, cele două nuvele ale Verei Panova, scrise cu un talent desăvîrșit, explică în modul cel mai convingător formarea acestei generații.

Acțiunea se desfășoară de-a lungul cîtorva ani de război. Dar nu pe front, ci undeva în ținutul Uralului și pe malul Volgăi. Destinele celor doi copii, evacuați din Leningrad în preajma asediului, sînt urmărite paralel. Totul începe cu așteptarea chinuitoare din gară. Sute de femei, bătrîni și copii, cu valize și baloturi în care au adunat tot ce puteau duce, uneori chiar și lucruri inutile dar atît de organice legate de viața lor dinainte încît nu-i lăsase inima să le părăsească, așteaptă sosirea unui tren. Acesta trebuie să-i ducă undeva în spatele frontului, unde nu se aud urletele înfrîntoare ale sirenelor, duduitul aducător de moarte al bombardierelor

dușmane și unde geamurile nu poartă sinistrele pansamente de hirtie. Ca și ceilalți copii de vîrsta lor aflați în gară, Valia și Volodea se bucură de această călătorie, socotind-o un prilej de a cunoaște locuri noi, de a îmbrăca cele mai bune haine sau o rochiță nouă. Dar, de fapt, această călătorie le va frînge nemilos copilăria, fiind preludiul unor încercări tragice, cărora ei le rezistă, însă, le supraviețuiesc. Iar cînd se întorc la Leningrad, Valia și Volodea sînt doi adolescenți ce și-au încheiat prematur copilăria, pierzîndu-i pe toți cei dragi, dar care au simțit în anii pribegiei căldura afecțiunii celor din jur și și-au păstrat neștirbită, proaspătă, încrederea în viață, dornici să învețe și să muncească, să înlăture urmele dureroase ale războiului.

„Filmul „Preludiul”, a scris criticul L. Pogojeva în „Pravda”, este un film plin de umanism. El vorbește despre probitate, despre simțul datoriei care îi obligă pe oameni să-și apere patria și să fie afectuoși și atenți cu semenii lor. În întregimea lui filmul este uimitor de veridic, emoționant și omenesc”.

Critica cinematografică remarcă de asemenea valoroasa echipă de interpreți și, mai ales, jocul actriței N. Urgant în rolul mamei lui Volodea.

m. c.

Filmul „Casa de la răscruce” a inaugurat o interesantă colaborare a regizorului Stanislav Rostokî cu dramaturgul Alexandru Galici. Recent, această colaborare a fost reinnoită. Cei doi creatori au început să adapteze pentru ecran povestirea „Dincolo de barieră” de I. Grekova. „Erolul viitorului nostru film — a declarat A. Galici — sînt niște lîneri savanți, contemporani de-al noștri, care se află în primele linii ale științei”.

Zinaida Kirienko, Liudmila Șagolova, Pavel Kadocnikov, I. Rișov sînt interpreții principali din „Primăvară timpurie”, o ecranizare după nuvela cu același titlu a scriitorului Iuri Naghibin. Este povestea peripețiilor unui vagon de tren și a pasagerilor săi, (printre care un corespondent de front, o actriță, un bătrîn, un flăcău orb) care călătoresc în plin război. Turnat în Studioul din Sverdlovsk filmul este lucrarea de diplomă a studenților V. Uskov și V. Krasnopolski de la facultatea de regie a Institutului de cinematografie.

Un vestit vrăjitor pface în păpuși pe toți oamenii cu suflet împietrit. Și inimile păpușilor, care continuă să bată omeneste, trec printr-o mulțime de aventuri amuzante și triste. Ca să poată redeveni oameni, păpușile trebuie să înfăptuiască adevărate acte de eroism. Acesta este subiectul filmului „Comedia păpușilor”, în curs de realizare la Studioul „Belarusfilm” din Minsk. Autorii scenariului: V. V. Vitkovici și G. Iagfeld. Regia: V. Bicikov. Într-unul din rolurile principale apare Mihail Jarov,

Noul film al lui Serghei Iutkevici este consacrat lui Lenin (scenariul Evgheni Gabrilovici). Acțiunea se desfășoară în perioada cînd Vladimir Illici era înlemnit în închisoarea Novîi-Targ, la începutul primului război mondial, arestat de jandarmii austrieci, care-l luaseră drept spion țarist. „În acel moment istoric decisiv, a scris Iutkevici în „Sovetski Ekran” — cînd războiul punea în fața partidului noi probleme, cînd trebuia acționat rapid, Lenin era despărțit de lume prin zidurile închisorii. Însăși situația ne-a dictat cursul scenariului: să arătăm cum ideile lui Lenin trec dincolo de zidurile celei, cum forța titanică a spiritului lui înfrînge orice barieră”.

Două filme în curs de turnare în studioul „Moldova-film” din Chișinău: „Așteptați-ne la răsăritul soarelui”, închinat eroismului ostașilor din compania lui Ilarion Neagu, tovarăș de luptă al lui Kotovski, care a căzut în timpul unei misiuni, (Regizor Emil Loleanu), și „Cercul lumii”, la care lucrează regizorul Mihail Kalik. În acest film Kalik urmărește comitent destinele mai multor eroi din generația născută după al doilea război mondial.

Scurtă istorie a cinematografeii sovietice

(VIII) Lirica lui Mark Donskoi

Pe măsură ce înaintăm cu acest succint istoric al cinematografeii sovietice constatăm uimitorul ei bogăție în opere de valoare universală, avalanșa unor filme care sînt recunoscute ca făcînd parte din tezaurul cinematografeii mondiale. Dar, în același timp, incursiunea noastră istorică ne dezvăluie și o altă latură, nu mai puțin interesantă și importantă. Turul nostru de orizont — care, repetăm, se rezumă numai la personalități și opere de valoare deosebită lăsînd deoparte numeroase figuri de cineaști și filme care își au importanța lor dar nu pot fi cuprinse în limitele acestei foarte scurte istorii — surprinde deopotrivă existența unor personalități regizorale de o uriașă varietate. Numele lui Donskoi completează, cum o vor face și altele, galeria de personalități artistice marcante și profund originale care aduc o nouă notă, și o influență, în contextul istoriei mondiale a filmului.

Donskoi, născut în 1897, face parte din aceeași generație cu Eisenstein, Pudovkin, Dovjenko. Totuși nu se impune decît mult mai tîrziu. Primele lui filme, din 1928 și 1929, nu atrag atenția asupra celui care va deveni una din cele mai însemnate figuri ale cinematografeii sovietice. Poate pentru că la începutul carierei își realizează cele mai multe filme în colaborare. Sau poate pentru că abia apariția sonorului îi oferă posibilitatea de a se realiza. Cert este că „explozia Donskoi”, dacă ar fi s-o numim astfel, se produce prin apariția trilogiei sale după romanul autobiografic al lui Maxim Gorki. Din clipa aceea însă — în 1938 e realizat primul film al trilogiei, celelalte urmîndu-i la cîte un an — Donskoi apare ca o nouă stea care înundă cu strălucirea ei arta cinematografică. Este un poet. Dar lirismul său este de o cu totul altă factură decît cel al lui Dovjenko. Patosului, metaforelor coplesitoare, hiperbolelor acestuia, Donskoi le opune o căldură aparte, o delicatete unică în felul ei, o gingășie cuceritoare. Donskoi opune vicisitudinilor vieții, răului care încearcă să doboare oamenii, un optimism tonic, o mare încredere în viață. „Fiecare făptură, scrie el, are în sufletul ei mult bine, trebuie nu-

mai să știi să-l descoperi” Și, adaugă, într-o profesie de credință, că ținta sa este de a realiza filme spre „a spune universului că viața e frumoasă, că a trăi înseamnă a lucra pentru fericirea celor-

Cadru din filmul „Maxim”

lalți”. Opera majoră a lui Donskoi este alcătuită din filme în care oamenii trăiesc fie în condițiile de opresiune inumană pe care le impune capitalismul („Copilăria”, „La stăpîni”, „Universitățile

mele”, „Mama”) fie în împrejurările grele ale războiului civil („Așa s-a călît oțelul”) sau ale monstruoasei ocupații naziste („Curcubeul”, „Neînfrîntii”). Împrejurările sînt așadar potrivnice omului pe care umilirile, mizeria, bestialitatea, moartea încearcă să-l strivească. Și totuși, în fiecare operă a lui Donskoi cîntă calda umanitate a eroilor săi, care polarizează tot ceea ce este nobil în cei din jur. Tînărul Gorki din trilogie, eroii din „Așa s-a călît oțelul”, „Curcubeul” și „Neînfrîntii”, mama din adaptarea cinematografică a romanului lui Gorki străbat lumea dominată de greutate, de mizerie sau de ferocitate cu seninătatea unor forțe umane simbolice, răspunzînd parcă celebrilor fraze a lui Gorki: Omul, ce mîndru sună acest cuvînt! Poezia specifică operei lui Mark Donskoi apare în detaliile povestirilor cinematografice. Cine poate uita scena amară a copiilor — care bălăntesc cu picioarele mormintul tatălui lor spre a-l ține ascuns de noziști sau calvarul femeii însărcinate, gonită în zăpadă de soldații nemți, îmbrăcată doar într-o cămașă („Curcubeul”), poezia cuceritoare a scenelor din „Copilăria”, căldura învățătoarei din Șatrii cu care ea cîștigă încrederea localnicilor... Într-adevăr, poate că cele mai frumoase figuri de femei — ne referim la frumusețea interioară, la strălucirea lor morală — din întreaga cinematografie sovietică pot fi întîlnite în filmele lui Donskoi. Gingășia lui Donskoi, receptivitatea la sentimentele cele mai fragile îi caracterizează întreaga operă, în care dragostea, naivitatea, puritatea copilăriei, iradierea căldurii unei prietenii intense sînt mereu prezente. Cine n-a privit vreodată nisipul de pe țărmul mării cînd plaja e înfierbîntată de soarele de amiază? Nisipul primește, soarbe căldura solară pe care în același timp o restituie atmosferei. Sînt orele în care vezi mișcarea aerului de deasupra plajii, vezi căldura pe care plaja generoasă o răspîndește. Filmele lui Donskoi dau aceeași impresie, aceea de a putea vedea căldura cu care artistul își învăluie eroii.

Ion Barna

REFLECTOR

estetica și viața

● În fiecare an milioane de oameni sovietici se mută în case noi. La Moscova, de exemplu, se construiesc anual peste trei milioane de metri pătrați de suprafață locativă — ceea ce echivalează cu un întreg oraș cu o populație de 400.000 de oameni.

Cum sînt aceste locuințe noi sau mai exact, cum vor fi? Iată ce a declarat Gheorghe Pavlov, arhitect-șef la Institutul de proiectări de locuințe tip și experimentale din Moscova.

— În căutarea celor mai bune formule de locuințe noi, confortabile, se fac intense experiențe în cvartalul 10 al raionului Novie Ceremuški. Aici se vor construi diverse tipuri de locuințe.

Gradul de confort pe care-l oferă o locuință depinde și de numărul camerelor. De aceea ne-am străduit să sporim numărul camerelor fără a mări prea mult suprafața totală a locuinței. O familie de patru persoane, să zicem, trebuie să aibă cel puțin trei camere.

În afară de asta am creat un număr mai mare de tipuri de locuințe. De pildă, locuințele cu trei camere vor fi de două feluri: cu camere mari și mici. Cele mari — pentru o familie compusă din cinci persoane și mai

Interior modern

Foto: TASS

mult iar cele mici — pentru o familie de pînă la patru persoane. Experimentăm un tip de locuință cu planificare elastică. Pereții despărțitori vor fi făcuți dintr-un material ușor, bun izolant fonic sau din dulapuri mobile. După dorință și necesități locatarilor îi vor putea muta, mărind sau micșorînd astfel suprafața camerei.

Pentru noile blocuri cu multe etaje s-au prevăzut vestibuluri, încăperi pentru cărucioare de copii și biciclete, pentru uscatul rufelor... Vom construi de asemenea locuințe speciale pentru celibatari și tineri căsătoriți.

● Textiliștii din orașul Ozero au primit în dar un Palat de cultură construit după ultimul cuvînt al tehnicii și esteticii moderne. Sticla este elementul principal folosit în construcția noului edificiu. Pereții sînt vopșiți în tonuri moi, calde, lumina se furișează din nișe instalate în tavan.

● I. Naces, muncitor la uzina „Revoluția din Octombrie” din Lugansk, a deschis o expoziție cu lucrările sale inspirate din viața și munca colectivului în mijlocul căruia lucrează.

Educația artistică a muncitorilor este o preocupare permanentă a conducerii uzinei, a organizațiilor de partid, sindicat și Comsomol.

● În Sala mare a Conservatorului din Moscova a avut loc zilele trecute o conferință științifică închinată problemei „Educației estetice a oamenilor muncii în perioada construcției desfășurate a societății comuniste”. La lucrările conferinței au luat parte specialiști în estetică, filozofie, muzicieni, pictori, artiști, istorici și critici literari, cadre didactice din școli medii și institute de învățămînt superior, ingineri care se ocupă de problema esteticii producției.

● În urma unor examene, șoferul Alexandr Voloceaiev din colhozul Uzmore, raionul Ternovsk, a fost admis direct în anul trei al facultății de regie (fără frecvență) de pe lângă Casa centrală de creație populară „N. K. Krupskaja”. De cinci ani Alexandr Voloceaiev conduce ca regizor colectivul de dramă al clubului colhoznic, din care fac parte tractoriști, personal sanitar, profesori, specialiști în agricultură.

Noul autocamion „Belaz-540” e admirat de mari și mici...

Cum să urmărim emisiunile la televiziune

Sfatul medicului

Televiziunea devine din ce în ce mai populară. Numărul telespectatorilor crește literalmente de la o zi la alta.

Unii dintre ei se tem, însă, că radiațiile care iau naștere în tubul catodic (kinescop) au o influență nefastă asupra sănătății. Această temere e neîntemeiată. Calcule și cercetări speciale au arătat că ușoara radiație Roentgen care se formează în tubul catodic este neutralizată de așa numita energie de frinare maximă și-i inofensivă pentru om întrucît din kinescop iese o cantitate infimă de raze Roentgen.

Totuși, viziunile nesistematice, prea îndelungate pot dăuna organelor vederii și sistemului nervos.

Oboseala ochilor și a întregului organism poate surveni atunci cînd cineva urmărește vreme îndelungată tot programul, de la început pînă la sfîrșit. Foarte sensibili în privința asta sînt copiii de vîrstă preșcolară și elevii din clasele mici. Supraîncărcarea crudului organism infantil cu impresii de prisos este în general de nedorit. Și-i cu deosebire periculoasă atunci cînd caracterul și influența impresiilor sînt de același tip. De aceea nu e bine nu numai pentru copii, ci și pentru maturi să urmărească teleemisiunile după ce au fost la teatru sau la cinema.

Dar cum e mai bine? — vă veți întreba. Iată ce vă recomandăm.

Deschideți televizorul doar de trei-patru ori pe săptămîină și nu mai mult de 2—2,5 ore în șir. Alegeți emisiunile care răspund cel mai mult intereselor, inclinațiilor și gusturilor dv.

● În ce-i privește pe copii, ei nu trebuie să stea la televizor mai mult de două-trei ori pe săptămîină, de dorit în zilele cînd au un program mai ușor la școală. Copiii pînă la 10 ani n-au voie să depășească o oră de vizionare continuă, cei de 10—12 ani — 60—80 de minute, cei de 12—14 ani — o oră și jumătate. Cei mici trebuie să vizioneze doar emisiunea pentru ei. Observații făcute de specialiști au arătat că funcțiunile fiziologice ale copiilor se modifică cel mai puțin după vizionarea filmelor de desene animate și a basmelor. Acestea sînt

scurte și de obicei interesante iar atenția și interesul cu care sînt urmărite micșorează într-o oarecare măsură oboseala. De altfel, trebuie să spunem că această observație este valabilă și pentru maturi. Pentru o corectă vizionare a teleemisiunilor trebuie respectate cu strictețe trei condiții: distanța pînă la ecranul televizorului, iluminatul încăperii, calitatea imaginii și a sunetului.

Distanța cea mai bună e socotită aceea de la care nu se mai distinge structura lineară a imaginilor. Ea este cuprinsă între 1,5 și 5 metri. E greșit să stăm foarte aproape de ecran. Asta favorizează apariția miopiei. Din aceleași motive nu se recomandă să privim dintr-o parte, adică dintr-un unghi ascuțit. Televizorul trebuie bine reglat, întrucît neclaritatea imaginii și a sunetului obosește organele de vîz și auz. El trebuie instalat la nivelul ochilor unui om care stă jos sau la o distanță de minimum un metru — un metru și zece centimetri de la podea.

Mulți consideră că programul de televiziune trebuie vizionat în întuneric. E greșit. Ochii se obișnuiesc cu întunericul, sensibilitatea lor crește, din care motiv vedem pe ecran mai multe detalii și nuanțe decît într-o încăpere luminată. Dar cu timpul începe să se facă simțită diferența dintre lumina ecranului și întunericul camerei. Ochii obosesc. De aceea se socotește că e necesară așa numita sursă suplimentară, nu prea puternică, de lumină, care să lumineze camera în timpul emisiunii. Unde să o plasăm? Sigur, nu lateral — între televizor și spectator. Practica a arătat că ochii obosesc cel mai puțin atunci cînd sursa de lumină e instalată fie în spatele spectatorului, fie în spatele televizorului. În felul acesta lumina se dispersează, contrastul dintre ecran și camera întunecoasă se diminuează.

Televizorul trebuie reglat înainte de începerea emisiunii și nu în cursul ei. Jocul imaginilor, lumina tulbură dăunează vederii și fac ca ochii să obosească mai repede.

I. Zinoviev

Candidat în științe medicale

A părăsit șoselele

Automobilul zburător „Vihr”

● Anunțată săptămîina trecută în ziare, noua realizare a tehnicii sovietice — automobilul-zburător „Vihr” continuă seria de aparate noi create de inginerii sovietici în ultimii ani. De fapt, noua mașină este un aparat experimental, prototip al viitorului automobil zburător, care se va naște în curînd. În limba rusă „Vihr” înseamnă „virtej”. Denumirea n-a fost aleasă întâmplător: linia mașinii, forma ei neobișnuită, motoarele de cîteva sute de cai putere — totul sugerează forță, avînt, viteză.

● Două ventilatoare puternice împing aerul prin canale speciale, sub partea inferioară a mașinii, creînd în felul acesta o per-

nă de aer elastică, cu o suprafață de cîteva zeci de metri pătrați. O „barieră” circulară de gaze împiedică împrăștierea aerului iar două motoare asigură direcția orizontală a mașinii.

● Deplasîndu-se fără să atingă solul, pe perna de aer, noua mașină poate să răzbată prin locuri greu accesibile sau chiar inaccesibile altor vehicule: prin zăpezi, mlaștini, ape de mică adîncime. S-a calculat că mașinile pe perna de aer vor dezvolta o viteză de 150 de kilometri pe oră — pe uscat și pînă la 200 de kilometri pe oră — pe apă. Ele vor găsi o largă aplicare la exploatarea de turbă, în regiunile cu drumuri proaste, în comunicațiile pe apă — ca excelente vehicule pentru

pasageri și pentru transportul rapid al bolnavilor.

● Ideea creării unor mașini pe perna de aer îi aparține lui K. E. Țiolkovski, care încă în 1927 a primit un brevet pentru proiectul unui tren pe perna de aer. Dezvoltate de V. Levkov și de alți oameni de știință sovietici, ideile lui Țiolkovski au prins viață încă înainte de cel de-al doilea război mondial cînd în U.R.S.S. au fost create primele mașini zburătoare. Experiențele au fost continuate în anii de după război. Astfel au fost construite rînd pe rînd, navele pe perna de aer „Neva”, „Raduga”, „Ceaika” și, acum în urmă — „Vihr”.

Alexandra Nicolau:

Am jucat cu
campiona lumii...

Revenită din Olanda unde a reprezentat cu succes țara noastră la tradiționalul concurs de șah de la Beverwijk, maestra internațională și maestra sportului Alexandra Nicolau a trebuit să facă față „asaltului” curiozității șahiștilor, dornici să afle cit mai multe despre această competiție la care au participat atîta mări maestri și al cărei principal „punct de atracție” a fost noua campioană mondială, Nona Gaprindașvili.

La rugămintea noastră, Alexandra Nicolau ne-a împărtășit câteva impresii și păreri despre cea mai tinără campioană mondială din istoria șahului.

— Nona este fenomenală, — a început Alexandra Nicolau, și din tonul ei am înțeles că adjectivul nu i se pare de loc exagerat. I-a uimit pur și simplu pe olandezi. Joacă acum cu o siguranță și o precizie extraordinare, încît nu este de mirare că a cîștigat toate partidele susținute la Beverwijk. Asemenea performanță n-a mai fost realizată de mult în concursurile feminine, de pe vremea Verei Mencia, singura jucătoare din trecut care a luat parte cu succes la turneele masculine... Dar cred că Nona Gaprindașvili o va întrece.

Am rugat-o pe Alexandra Nicolau să ne spună ce părere are despre jocul campioanei mondiale în comparație cu performanțele ei din trecut.

— Ultima oară am jucat cu Nona Gaprindașvili în mai 1962, în cadrul turneului internațional de la Tbilisi și am făcut remiză. De atunci, deși nu a trecut nici un an, Nona a progresat cu pași uriași. Fără îndoială că la asta a contribuit în foarte mare măsură pregătirea în vederea meciului pentru campionatul mondial, pregătire care a fost făcută sub conducerea marelui maestru Bronstein și a cuprins în special studiul jocului de mijloc și al finalilor. Elea s-a dovedit a fi la înălțimea profesorului, luându-și confirmarea de victoria strălucită în meciul cu Elisabeta Bikova. Nona Ga-

prindașvili joacă astăzi la nivelul multor maestri internaționali.

Referindu-se la personalitatea „extra-șahistă” a campioanei mondiale, Alexandra Nicolau ne-a vorbit despre orele plăcute petrecute împreună în timpul excursiilor la Harlem, Delft, Rotterdam, despre schimbările de impresii în fața minunatelor pinze ale vechilor maestri olandezi.

— Nona Gaprindașvili intrunește o maturitate surprinzătoare în domeniul șahului cu o fire copilăroasă în viața de toate zilele. Am stat mult de vorbă și mi-am format cea mai bună părere despre caracterul modest și plăcut al acestei fete pe care titlul de campioană mondială n-a schimbat-o de loc. A rămas așa cum am cunoscut-o la Tbilisi. Trebuie să vă spun că, în afara partidelor concursului, a jucat nenumărate partide-fulger cu diverși specialiști, făcînd numeroase „victime” (printre alții, maestrul internațional Gereben).

În încheiere, am întrebat-o pe Alexandra Nicolau ce părere are despre perspectivele șahului feminin, prin prisma succeselor Nonei Gaprindașvili.

— Fără îndoială, succesele excepționale ale Nonei Gaprindașvili au contribuit și vor contribui și mai mult în viitor la dezvoltarea șahului feminin, — ne-a răspuns Alexandra Nicolau. Multe șahiste din țara noastră care au văzut-o jucînd acum doi ani în timpul meciului R.P.R. — Gruzia — au învățat din jocul ei concentrat și atît de serios. Exemplul Nonei Gaprindașvili arată marile posibilități ale șahului feminin, arată că prin muncă perseverentă o jucătoare talentată poate ajunge la culmi de măiestrie nebănuite pînă acum. Personal, am învățat multe de la Nona Gaprindașvili și voi cănta să pun în practică metodele ei de antrenament, astfel ca la viitoarele întîlniri internaționale să reprezint și mai bine onorurile țării noastre — a încheiat Alexandra Nicolau.

S. Samarian

Un actor si-a trăit din nou viața...

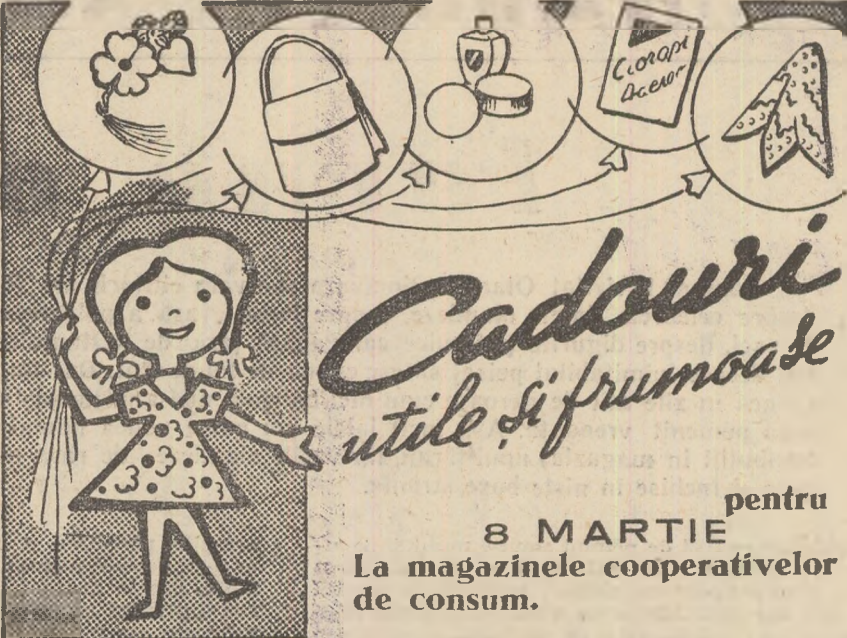
(urmăre din pag. 5-a)

acolo e un miracol. Fapt e că superbul animal a intrat în scenă, a salutat pe sărbătorit ridicîndu-se în două picioare în fața lui, apoi actorul care-l călărea a cîntat un cuplet care a amuzat enorm. La sfîrșit, calul a îngemănecat înaintea lui Ianșin și a părăsit scena după ce a mulțumit, dînd din cap, publicului care-l aplauda.

După alte multe intrări de delegații, una mai originală și mai amuzantă decît alta, festivitatea s-a încheiat cu năvala pe scenă — foarte vie, foarte zgomotoasă — a teatrului „Romen”. Toți dansau, cîntau — din gură, din viori, din ghitare, din balalaici, din armonici de gură. Totul părea spontan, neorganizat, dar armonia și bunul gust stăpîneau întreaga manifestare. Șase sau șapte țigăncușe tinere erau îmbrăcate în fuste făcute din afișe ale pieselor puse în scenă la teatrul „Romen” de Ianșin, cu numele regizorului în litere de-o șchioapă. La urmă, după o ploaie de îmbrățișări și pupături, Ianșin a fost declarat bulibașa, i s-a oferit un splendid șal în care l-au înfășurat fetele și colectivul s-a retras tot atît de gălăgios cum intrase.

Sărbătorirea se terminase. Rămăs singur pe scenă, Mihail Mihailovici, în aplauzele care nu se mai potoleau, s-a apropiat de rampă și s-a ciucit cit a putut mai mult ca să sărute o bătrînă ce venise lîngă scenă și cu care sărbătoritul semăna leit.

Bătrînica, o femeie de peste optzeci de ani, trăise una din cele mai fericite zile din viața ei. Era mama lui Ianșin.

**Cadouri
utile și frumoase**

pentru
8 MARTIE
La magazinele cooperativelor
de consum.

LA CASĂ NOUĂ —
VASE NOI!

Setul „Gospodina” conține 32 de vase
emailate. (Oale, cratițe, polonice etc.)

CONFECȚII
BĂRBĂTEȘTI
RAGLANE
PENTRU FEMEI

**STEUA
ROȘIE
SIBIU**

ELEGANTE ȘI
DE CALITATE
SUPERIOARĂ

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE

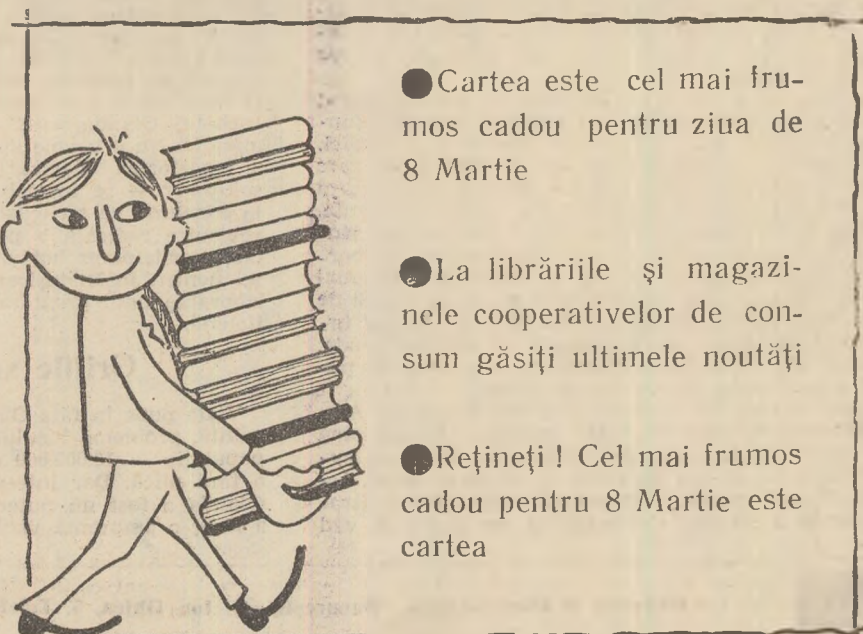
SIBIANA

DE CALITATE SUPERIOARĂ

TARTINA
MINTA
CREMA BUCEGI
Unt
Unt sport EXTRA

M.I.A. SIBIU

- Cartea este cel mai frumos cadou pentru ziua de 8 Martie
- La librăriile și magazinele cooperativelor de consum găsiți ultimele noutăți
- Rețineți! Cel mai frumos cadou pentru 8 Martie este cartea

Iarna olandeză

Dacă aș fi vizitat Olanda primăvara sau vara cititorii ar fi putut citi, desigur, despre celebrele lalele olandeze, despre iarba grasă a polderelor pe care pasc cirezi de vaci, despre digurile puternice care apără țara de dezlănțuirea mării și, bineînțeles, despre inimitabilul peisaj sătesc cu morile lui de vânt. Dar am vizitat Olanda iarna și încă în zile atit de geroase cum nici bătrînii, nici analele institutului meteorologic n-au pomenit vreodată. Așa încit lalele am putut vedea numai sub formă de bulbi zgribuliți în magazia unui țaran, iar vacile olandeze de rasă numai în grajduri, legate și închise în niște boxe strimte.

Polderere — fișii de pământ smulse mării și populare dar aflate sub nivelul mării — mi s-au părut niște cîmpii monotone absolut similare cu uscatul cel mai obișnuit. Morile de vînt, incremenite și acoperite cu chiciură, erau pe jumătate îngropate în zăpadă. Iar digul lung de treizeci de kilometri care a tăiat o bună bucată din Marea Nordului, transformînd-o din vijeliosul golf Zuider-Zee în lacul destul de liniștit Eisel, măreață operă a omului — mi-a rămas în amintire ca o șosea dreaptă și neagră care se îndrepta spre o împărăție albă și moartă. Căci Marea Nordului, de o parte, și lacul Eisel, de alta, erau deopotrivă acoperite de gheață.

Canalele Amsterdamului, încătușate de ghețuri, se transformaseră într-un patinoar care înconjură orașul. De dimineață pînă seara locuitorii de toate vîrstele alergau pe gheață, mulți dintre ei cu patine de lemn de modă veche.

Nenorociri și profituri

De altfel, canalele înghețate nu sînt un fenomen leșit din comun pentru Olanda. În fiecare iarnă, canalele și albiile multor rîuri îngheață pentru cîtva timp. Și tot în fiecare an, în această perioadă se

ravagiile pîrjolului. A doua zi zierele au arătat de ce s-au dovedit neputincioși oamenii în fața focului. Multă vreme pompierii n-au putut folosi furtunurile din cauză că gurile de incendiu erau înghețate. Scăparea era totuși aproape. Canalul. Dar mai întîi a trebuit să-i treacă cuiva prin minte să folosească apa din canal iar apoi a trebuit găsit un instrument potrivit spre a face o copcă în stratul gros de gheață. Toate acestea au cerut mult timp iar focul n-a ținut seama de nimic. Rezultatul: incendiul s-a soldat cu pagube de trei milioane de guldeni.

Străzi potopite de zăpadă, sate și chiar regiuni întregi izolate de restul țării, perturbări în transportul auto și feroviar, ceea ce a primejduit aprovizionarea cu alimente și cărbuni a populației — iată ce a adus iarna aceasta olandezilor. Dar dacă iarna aspră este pentru unii o sursă de nenorociri, pentru alții este un izvor de profituri. Și, într-adevăr, negustorii en-gros de cărbuni și petrol și firmele care fabrică sobe (încălzirea centrală este o raritate în Olanda) s-au îmbogățit. La rîndul lor, negustorii de produse alimentare au profitat de moment spre a scumpi zarzavaturile.

Nici aliații americani n-au rezistat ispitei de a realiza un business de pe urma gerului care a bîntuit Europa. Ei au vîndut, de pildă, olandezilor un vas de cărbuni. Se înțelege, presa de dreapta a prezentat faptul ca un act dezinteresat, ca un act de ajutor frățesc din partea prietenilor americani. Dar curînd s-a aflat că lucrurile erau mult mai prozaice: vaporul american adusese cărbuni pentru armata S.U.A. din Germania occidentală. Dat fiind că vasul n-a putut naviga pe Rinul înghețat și a trebuit să rămînă mai mult timp la Rotterdam, ca să nu aibă pierderi americani au hotărît să vîndă cărbunele olandezilor la un preț bun.

Discuții

Dar gerul cu gerul și politica cu politica. Ziariștii din Haga afirmă că nu-și amintesc să mai fi pomenit vreodată o activitate atît de intensă în viața socială și politică a țării ca în iarna asta. De ce? Se pare că principalul motiv a fost criza din Marea Caraibilor. În zilele dramatice din octombrie 1962 olandezii, deprinși să fie rezervați față de „politica mare”, au simțit pentru prima oară după

mulți ani suflul înfricoșător al războiului atomic. De atunci sînt mereu stăpîniți de gîndul de a-și pune țara la adăpost împotriva unei catastrofe militare. Iată un raționament olandez tipic, împărțit de un ziarist.

Datorită lui Hrușcirov, evenimentele din Marea Caraibilor n-au ajuns la o ciocnire militară. Dar ce va fi mai departe? În lume sînt și multe alte focare care ar putea genera conflicte. Vor izbuti oare întotdeauna înțelepciunea și calmul oamenilor de stat să ferească omenirea de o catastrofă? În Olanda există baze americane de arme nucleare și rachete, Olanda este membră a blocului nord atlantic. Nu e nevoie de multe bombe atomice spre a transforma Olanda într-un pustiu. „Care-i dar soluția?” — se întreabă olandezii. Mulți au ajuns la concluzia că nu există decît o singură soluție: o revizuire radicală a politicii pe care o urmează țara, participarea hotărîtă la lupta pentru dezarmare, pentru însănătoșirea situației internaționale, elaborarea unui program propriu de dezarmare națională.

Grîile se înmulțesc

Viața pune în fața Olandei, cu tot mai multă stăruință, problema locului ei în lume. În ce privește populația — 12.000.000 de locuitori — Olanda este o țară mică. Dar într-un trecut nu prea depărtat Olanda a fost un puternic stat colonial, fapt care a lăsat o amprentă vizibilă asupra vieții interne a

■ Cursa celor 11 orașe

■ Calamități naturale și cîștiguri nefirești

■ Locul Olandei în lume

țării și, mai mult decît atît, i-a determinat politica pentru o lungă perioadă de timp. Olanda a fost alături de cei care înăbușeau mișcările de eliberare națională, așîtau cursa înarmărilor, sporeau încordarea internațională. Teama de a pierde ultimele colonii (după pierderea Indoneziei și a Iranului; de vest Olanda nu mai stăpînește decît Guyana olandeză și cîteva din insulele Antile) face ca pînă în ziua de azi virfurile conducătoare ale țării să fie atașate de cercurile imperialiste cu cea mai războinică stare de spirit.

De altfel, acestea nu sînt singurele cătușe. Viața economică a țării este controlată de patru concerene: „Royal Dutch Shell”, „Unilever”, „A.C.U.” și „Phillips”. Primele două sînt anglo-olandeze, la celelalte două participă și capital vest-german.

În primii ani de după război în Olanda predomină influența engleză. Mai tîrziu a devenit atotputernică influența Germaniei occidentale. Apoi a sporit presiunea capitalului american. Intrarea Olandei în „Piața comună” — uniunea economică a „celor șase” sub egida R.F.G. și Franței — a încununat această metamorfoză.

În virtutea inerției, presa burgheză din Olanda continuă să exalte această uniune. Nimeni, însă, nu poate contesta faptul că din „cei șase” Olanda este în momentul de față cea mai înapoiată. Se înțelege că afacerile concernelor „Phillips” și „A.C.U.” prosperă. Dar numeroase întreprinderi și chiar ramuri întregi își reduc activitatea simțitor.

Agricultura se află într-o situație grea. Producerea mărfurilor agricole îi costă pe țărani olandezi mult mai puțin decît pe cei vest-germani. Această stare de lucruri se întoarce, însă, acum, împotriva țarilor olandezi, asupra cărora sînt exercitate presiuni pe toată linia, pentru a se ajunge la o egalizare a situației tuturor țarilor din cadrul „Pieței comune”. Prețul la îngrășăminte minerale și furaje este în creștere, și tot în creștere este și arenda pentru loturile de pămînt.

Am avut prilejul să fiu oaspetele unui fermier din nordul Olandei, un agricultor cu multă experiență și cu vaste cunoștințe de agronomie. Omul cultivat, ani de zile, legume și lalele, realizînd venituri mari. Acum, însă, legumicultura a încetat să mai fie o ramură rentabilă. În căutarea unei soluții, fermierul a recurs la o măsură îndrăzneată: a plantat pe aproape tot lotul lui pomi fructiferi — meri și peri. Și aceasta în nord, unde pomicultura nu s-a practicat niciodată. Peste un an pomii urmează să dea primul rod.

Dar dacă nu vor da? Sau dacă nu vor da atît cît să îngăduie fermierului să achite creditul primit de la banca locală? Ce se va întîmpla?

Pînă una-alta fermierul este convins că socotelile lui nu vor da greș. Și totuși, în ochi i se citește, din cînd în cînd, îngrijorarea.

Pînă acum, prețurile cu amănuntul, mai ales la produsele agricole, erau cele mai mici din Europa occidentală. „Piața comună” prevede uniformizarea artificială a prețurilor ceea ce, desigur, nu va aduce țarilor nici un fel de avantaje.

Acestea sînt doar cîteva probleme — de ordin economic — pe care „Piața comună” le creează Olandei. Mai există, însă, și o latură politică a „Pieței comune” și în această privință situația Olandei este și mai critică.

Țara are de ales

Este vorba de încăierarea dintre cei mai puternici parteneri ai Comunității economice europene.

Franța și Germania occidentală împiedică aderarea Angliei la „Piața comună”. Conform unei vechi zicale rusești „cînd boierii se bat, argaților le merg fulgii”. Olanda se află între ciocan și nicovăla: pe de o parte — Anglia și S.U.A., pe de altă parte — monopoliurile franco-vest-germane. Olanda este dependentă și de unii și de ceilalți. Totuși, pe cine să mizeze?

Guvernul olandez se pronunță, deocamdată, pentru Anglia. Intorcîndu-se de la Bruxelles, unde eșuasera tratativele pentru primirea Angliei în „Piața comună”, ministrul Afacerilor Externe al Olandei s-a exprimat despre Franța în termeni foarte tăioși. Dar acesta este atacul cel mai inofensiv la care se poate deda un om de stat olandez: în Olanda nu prea există capital francez. Ce se va întîmpla, însă, dacă raportul de forțe din cadrul „Pieței comune” se va schimba? Ce se va întîmpla dacă Bonn-ul va pune capăt jocului dublu și se va pronunța fățiș împotriva englezilor? De partea cui va fi atunci Olanda?

Aceste probleme delicate atîrnă asupra capetelor oamenilor de stat olandezi ca sabia lui Damocles.

P. Naumov

Coadă... la apă. Gerurile cumplite de astă iarnă au produs grave perturbări în viața olandezilor

desfășoară în întreaga țară o mare serbare sportivă a olandezilor.

La această sărbătoare iau parte toți locuitorii: cine nu știe să patineze iese cu mătura și lopata să curețe gheața de zăpadă.

În felul acesta este pregătit un traseu de două sute de kilometri, care străbate jumătate din țară. La start se înșiră toți cei care au încredere în forțele lor și nădăjduiesc într-un succes sportiv. Așa începe tradiționala competiție de patinaj: „Cursa celor 11 orașe”.

Anul acesta prima parte a serbării s-a desfășurat după tipic. Canalele au fost curățate iar de-a lungul traseului au fost postați controlori și medici. La semnalul arbitrilor au luat startul peste zece mii de patinatori. Dar imediat după pornire postul de radio a început să transmită vești alarmante. Chiar de la primii kilometri gerul năpraznic și vîntul puternic, în rafale, au scos din cursă mulți sportivi. Cu fiecare oră aceștia se împuținau tot mai mult. Încît la finis au ajuns mai puțin de o sută de inși, dintre care cei mai mulți au fost imediat internați în spitale cu degerături de diferite grade. Multe zile după aceea zierele au difertat să publice amănunte despre drama gheții.

Apoi a avut loc un alt eveniment tragic. La Amsterdam a izbucnit un mare incendiu. Au ars pînă la temelii un magazin de biciclete, un birou de publicitate, un atelier de modă și un mare garaj. Întimplător, în seara aceea mă aflam aproape de strada unde a izbucnit incendiul și am putut să văd